

Biblioteca Universității
Regele Ferdinand I
Sibiu

PROPRIETAR:

SOC. AN. „UNIVERSUL” BUCUREȘTI, BREZOIANU 23
DIRECTOR ȘI AD-TOR DELEGAT, STELIAN POPESCU
Inscrisă sub No. 163 Trib. Ilfov

ABONAMENTE:

autorități și instituții 1000 lei
de onoare 500 „
particulare 250 „

REDACȚIA ȘI ADMINISTRATIA
BUCUREȘTI I Str. Brezoianu 23-25
TELEFON 3.30.10

APARE SĂPTĂMÂNAL
PREȚUL 5 LEI

ANUL LI • Nr. 4
SAMBATA 24 Ianuarie 1942
Redactor responsabil: MIHAI NICULESCU

SINE MACKINNON

Egalizers

Știința dragostei

de DMITRI MEREJKOWSKY

Maestrul Fabricio era unul dintre cei mai erudiți profesori ai universității din Bologna, unde predă dialectica; înțelegea în chip atât de minunat această știință, încât fusese surnumit „rege al silogismelor”. Dar el nu se pricepea numai în dialectică: parcursese tot cerul cunoștințelor umane și stăpânea la perfecție și trivium și quadrivium. Parcea cea mai interesantă era că adăncimea nemăsurată a științei sale nu se manifesta numai în cazuri grave, ci și în cele mai neînsemnate împrejurări ale vieții zilnice. Studenții povesteau că, într-o zi, având de scris pe o scrisoare adresa: Padova, piața Vinului, parfumeria Lunii, Fabricio, distrat cum era, a pus: Nella città Antenorea, in sul foro di Saccho, all' aromataria della Dea Triforme, adică: în orașul lui Antenor, în forul lui Bacchus, parfumeria Zeitei întreitii forme. Vorbea atât de des și atât de perfect limba lui Tullius, încât își uitase aproape cu desăvârșire limba maternă, fapt care nu-l supăra, de altfel, pentru că îl socotea mai prejos de demnitatea sa. Când era prost dispus, își exprima părerea ca „Divina Comedie”, în acest secol al adevăratei elocvențe ciceroniene, nu era bună decât ca să servească de hârtie de împachetat la cârnățării. În schimb, când Fabricio lămură că trebuie scris cuvântul consomptum — cu sau fără p — înaintea ochilor auditorilor umiiți se deschidea o astfel de comoră de știință, încât un val de spaimă sacrală făcea să se cutremure până și cei mai ușurați și ignorați oameni.

de gând să mă întore acasă.

Paolo răspunse:
— Te rog să nu mă lași singur aici, în țară străină. Mai așteaptă iarna asta. La primăvară voi termina și eu și vom putea să plecăm împreună. Până atunci, ca să nu-ți pierzi timpul degeaba, ocupă-te și tu de o știință careare, după gustul tău.
— Buono o primă, să-ădui prietenului său să-l aștepte și, ducându-se la profesorul său, Fabricio, îi vorbi astfel:
— Am hotărât să-mi aștept prietenul. De aceea, vă rog, măstre, să mă inițiați în altă știință.
— Bine, răspunse profesorul. Alege ce-ți place. Te voi ajuta cu plăcere.
Atunci Buccio lo spuse:
— Maestre, dacă n'aveți nimic împotriva, aș vrea să studiez știința dragostei.
Auzind această rugămintă, Fabricio ridică sprâncenale și vru să-l certe pe acest discipol obraznic în așa fel ca să-l piară pofta de a-și bate joc de profesorul său. Privindu-l însă pe Buccio lo, văzu o față atât de fragedă și trandafirică, o privire atât de naivă și încrezătoare, un zâmbet atât de modest și respectuos, încât blestemele latinești îi muriră pe buze. O amintire depărtată, dulce și veselă, care n'avea nici o legătură cu silogismele, nici cu gramatica lui Priscian, îi reveni în memorie; zâmbi la rândul său și răspunse studentului:
— Foarte bine. N'ai fi putut să alegi o știință care să fie mai mult pe gustul meu. Du-te în piață, Duminică dimineață, la ora când se adună toate cucoanele din oraș și caută de vezi dacă nu găsești printre ele vreuna care să-ți placă. Dacă găsești vreuna, urmărește-o de departe ca să vezi unde stă, apoi vino la mine. Aceasta e prima lecție. Execută-o punctual.
Buccio lo făcu ceea ce îi învățase profesorul său. Se duse în piață și privi cu luare-aminte fețele femeilor venite acolo în număr destul de mare.
Mai mult decât toate îi plăcu o doamnă frumoasă și șireată. Când aceasta plecă din piață, Buccio lo o urmă și observă casa în care stătea. Doamna își dete seama că studentul vrea să-l facă curte.
Acesta veni la profesorul său și-i spuse:
— Am executat prima lecție și mi-am găsit o cucoană care-mi place.
Toate acestea îi amuzară mult pe Fabricio, care, în sine, lui, râdea de naivitatea lui Buccio lo și de știința pe care acesta voia s'o studieze.
Astfel, profesorul spuse cu aer grav și semnificativ:
— Acum, trebuie să treci, ziua, de vreo două-trei ori, pe sub fereastra ei. Să ai însă o nutcă modestă și cinstită. Privește-o pe ascuns, ca să nu te observe nimeni și ca nu-mai cucoana să poată înțelege că ești îndrăgostit de ea. După aceea, vino iar la mine. Asta-i lecția a doua.
Buccio lo se despărți de maestru, se duse în strada unde locuia iubita sa și începu să se plimbe încolo și înapoi, prin fața casei ei, păstrând o înțeleaptă prudență, dar, totuși, în așa fel ca doamna să poată pricepe că a venit pentru ea. Cucoana îl văzu. Buccio lo o salută de câteva ori, politicos. Ea îl salută la rândul ei, de unde studentul trase concluzia că e bine primit. Se duse numaidecât la profesorul său, care, după ce îl ascultă, îi spuse:
— Foarte bine. Sunt mulțumit de tine. Totul merge ca pe roate. Acum, trebuie să trimiți la ea pe una din precepele care vând la Bologna dantele, pungi pentru bani, panglici și alte zorzoane la modă. Ea trebuie să ți spună cucoanei că ești gata să faci totul pentru dânsa, oricăr ar fi dorințele ei, că nu există pe lume altceva pe care să-l iubești mai mult și că, de azi înainte, ești robul ei credincios. Așteaptă răspunsul, pe urmă vino la mine. Am să te învăț ce ai de făcut după aceea.

(Urmare în pag. 6-a)

DESPRE CUBISM

II de ION FRUNZETTI

„Slavă Domnului — exclamă nu știu când André Lhote, pictor cubist el însuși — Cubismul nu e o școală”.

Când, în articolul precedent consacrat acestui subiect, încercam a-l defini prin raport la circumstanțele lui istorice și genetice, ne-am dat seama cât de dificil este a-l defini dimpotrivă, neraportându-l decât la el însuși.

Structura Cubismului e greu de redus la unitate, pentru singurul motiv că nu există un Cubism, ci tot atâtea cubisme câți cubiști, exact așa cum nu există „Arta” altfel decât ca realitate de gândire, ideală, artiștii migăindu-i fiecare o înfățișare pe modelul cătimei lor de putințe demiurgice. În treacăt fie zis, nici n'ar mai fi interesantă o mișcare artistică, ale cărei caractere ar fi acelea ale unei stări de drept. Cubismul, codificat, legiferat, este o aberație. Pentru că el nu există decât în calitate de aspirație, de orientare spirituală.

Cine a formulat, dintre cei vechi, că „geometria este limbajul zeilor”, acela poate fi socotit pe drept cuvânt fondatorul Cubismului: este cel care a aruncat în vânt sămânța gândului că abstractia cuprinde mai multă realitate decât realitatea concretă însăși. Puterea gândului asupra naturii, puterea intelectului asupra simțurilor, este implicată în fraza citată, fără ca arta să însemneze un raționalism terre-à-terre.

A te încrede în calitățile formei cristalizate, în loc de a-i urmări dibuirile până la stadiul de cristal, este a prefera de fiecare dată număratoarea individuală a unităților, una câte una, pe degete sau pe răboj, în loc de a apela la tablele lui Pitagora. Geometria pe care o reclamă cubismul, inițial, nu este a realității, ci a limbajului expresiv. Din pricina aceasta, cine socotește sărac universul omului modern de până mai azi, pentru simplul fapt că se exprimă geometric, acela greșește confundând semnificația internă cu semnul exterior, intuiția lumii cu formula ei algebrică, acordul armonic dintr-o simfonie de Beethoven, cu proporția numerică prin care se poate reprezenta.

Canonul „Tăieturii de aur” reinviat de cubism nu este un pat al lui Proclus, corectiv pentru realitate, ci o categorie imanentă a văzului, o lege a opticii pur, care, ca și vestita inimă a lui Pascal, „a des raisons que la Raison ne connaît point”. A socoti că ochiul înregistrează pasiv, este a comite în optică aceeași greșeală pe care, în teoria cunoașterii o săvârșeau filosofil anteriori lui Kant.

Tabula rasa nu este conștiința înainte de actul intențional al cunoașterii, așa cum tabula rasa nu e nici retina. Văzul are apriorismul său, categoriile sale transcendentele, legile sale de organizare, presensoriale, dacă se poate spune.

Critica modernă a purei vizibilități are obligația — și simte nevoia — să se întrebe asupra preferințelor formale ale văzului uman, în genere, ca și asupra particularităților lui, după viziunea realizată felurit de fiecare ins, în parte sau în lăuntru tipului său, a compartimentului său tipologic.

(Urmare în pag. 2-a)

Dmitri Merejkowsky

Dmitri Serghievici Merejkowsky s'a născut la Petrograd în ziua de 2 August 1866, fiind fiul unui întendent al palatelor imperiale. Tatăl său, un om sever, l-a făcut foarte mult să suferă în copilărie. În schimb mama lui, de o bunătate îngerească l-a ajutat totdeauna.

Și-a făcut studiile liceale într-o epocă în care clasicismul era o pasiune pentru toată Europa — astfel se explică dințele ulterioare în opera lui. A intrat la Universitate în 1884, urmând istoria și filozofia.

Participând la o asociație clandestină, a fost aproape de o deportare în Siberia. A început să scrie de tânăru, publicând primele lui versuri la vârsta de 22 ani. De atunci încă se presimțea spiritul său profund religios.

În 1899 apar primele lui lucrări în proză. În 1891 apare un studiu asupra lui Dostoevsky și Tolstoi, în care încearcă să pună în paralel pe primul, om al sufletului, cu al doilea, materialist încercat.

În jurul lui încep să se adune diverși gânditori și poeți ruși, cari toți erau preocupați de aceleași probleme. Împreună tipăresc revista: Calea nouă a cărei țintă era să unească într-o sinteză supramă tendin-

țele opuse ale ortodoxiei bisericicești și ale rațiunii.

Activitatea lui literară s'a desfășurat progresiv, până la revoluția din 1917. Pentru el, această catastrofă a fost o grea încercare. Speranța lui era că această mișcare va fi o renaștere creștină și va marca începutul unei noi vieți.

Evenimentele au luat însă o altă înfățișare și Merejkowsky, după ce întâi refugiat la Varșovia simpatiza cu partizanii anti-bolșevici, s'a retras la Paris cu trista convingere că dezastrul rusesc era de lungă durată.

Aici, în Franța, va rămâne el până la sfârșitul vieții care a avut loc zilele trecute, când atinse venerabila vârstă de 75 ani.

Dintre lucrările lui cităm: Iulian Apostatul, Leonardo da Vinci — lucrarea lui de căpetenie — Petre și Alex'is, formând o trilogie istorică, un roman de proporții imense, Michel Angelo, Napoleon, Sfârșitul lui Alexandru I, etc., povestiri și romane cari toate pun problema luptei dintre misticism și rațiune.

Preocuparea fundamentală a lui Merejkowsky este religia viitorului și fiecare pagină a scrierilor lui este un document al neliniștii ce-l frământă în fața marilor și catastrofașelor schimbări ale lumii.

Rupt depe teritoriul de baștină, Merejkowsky n'a mai scris nimic. În fața tragediei fără sale, a rămas în nepuință de a încheia un rând. Speranța lui, însă, într-o lume a binelui și a frumosului, pe care o aștepta cu atâtă pasiune, n'a fost înfrântă decât de moartea sa, la începutul unor frământări gigantice, cari, poate, vor aduce un răspuns pesimismului său.

MIRCEA LĂZĂRESCU

Studia

f i s i e r

Rândurile modice ale acestui fișier nu sunt deloc sortite să aducă vreo îndreptare. Dealtfel, rostul și înțelesul fișierului nu este decât acela pe care l-am precizat cu câteva numere în urmă. O simplă e-nunțare de impresii, o nevoe de a destăinui și altora gândul răsunat pe marginea vreunei lecturi. Deaceia, doar, în acest domeniu restrâns trebuie să privești afirmațiile lui, dacă se pot numi afirmații, chiar dacă de astă dată domeniul ar părea mai lărgit, mai demn de a fi considerat critic. Dar fiindcă haina face pe om, vom ruga pe cititorii noștri să-l considere precum este însemnat în capul acestor coloane: un simplu fișier, fără a cerceta cauzele unor atacuri împotriva unei instituții pe care o stimăm cu toții, desigur și pentru care autorul acestor rânduri are o recată admirație.

Cred că este chiar momentul după această foarte lungă introducere care, față de puținele concluzii ce vom trage, ar îndemna pe cititori să spună împreună cu bătrânul Ho-rațiu — parturient montes, nascitur ridiculus mus —, să fim mai clari, numind instituția a cărei stimă o avem ne-zdruncinată și exprimându-ne părerea noastră prea umilă asupra unor loturi atât de lipsite de importanță, încât nici singuri nu le-am luat seama, ci doar urmărind în prețioasa lucrare, Opera lui Caragiale, apărută în mai multe volume sub îngrijirea d-lui Șerban Cioculescu la editura Fundațiilor regale, articolele admirabilului critic al slăbiciunilor românești, ne-am gândit la e-terminata românească, (trist, dar adevărat), al observațiilor lui Caragiale.

Observațiile critice cari îndreptățeau atitudinea lui violentă porneau dela un fapt foarte simplu și banal, a cărui simplă și banală repetire astăzi, (ce este mai

grav: fără întrerupere de la vremea publicării săgeților nu puțin înveninate ale criticii sus numite), ne permite, nu să îndrăznim a ne asemăna, prin atitudine, unei personalități atât de strălucitoare, precum a sa, ci de a readuce în conștiința publicului, sublinierea lui.

Caragiale es arăta revoltat, ecasta e cuvântul, față de programul teatrelor noastre, care fără excepție, parca ferme-cate, aveau în reportoriul lor înscrise, zic, o majoritate aproape absolută de „localizări”. Erau mânate de pasiunea transformării în grabă printr-o schimbare de nume și de haine, fără nicio grijă la timpul când s'ar fi jucat ceea ce piesă și dacă convenea mentalității noastre.

Aducea Caragiale, o pildă demnă de remarcă: Dacă, ecasta el, s'ar pua pe a-a pe-rete portreul Papei Clement al VII-lea, scriindu-se dedesubt: acesta e portretul mitropolitului Dosofteu localizat de... (numele nu mai importă fiind un atac personal), oare s'ar ajunge la un rezultat aprecia-bil? Nu vom insista mai mult asupra spuselor lui Caragiale, evidențiu afirmărilor susținu-tu-se prin ce însăși; exemplul unei piese citate de Caragiale în care, un Domnitor român de prin leatul 1500 acordă un brevet S. G. D. G. unui fost oștean al său, aceasta pentru sprijinirea industriei naționale, este poate tot atât de reușită ca și atâtea alte „piese de astăzi, pe care nu le numim, nevoind să facem personalități, dar dorim prin mode-tele noastre cuvinte să atra-gem atenția asupra acestui nefe-licit sistem, lipsit de noi-mă și pe deasupra indecent.

DMITRIE POPESCU

(Urmare în pag. 2-a)

O scenă din „CRIMĂ ȘI PEDEAPSĂ” jucată de PAUL JOUVET

In numărul viitor vom începe pu-blicarea unei admirabile nuvele:
„CÂND DOARME PĂMÂNTUL”,
de MIHAIL ȘERBAN

MIȘU FOTINO

Cronica dramatică

COMEDIA: „PAPA LEBONNARD”

Cronica aceasta vine, poate, ceva cam târziu, după ce majoritatea criticilor dramatici și-au spus părerea atât despre această nouă versiune a străvechului „Papa Lebonnard”, cât și despre interpretarea pe care au înțeles să i-o dea actorii teatrului Comedia.

Ceea ce am remarcat mai ales în ultimile cronici dramatice — le citim și noi, fără să avem intenția să facem o „cronică a criticilor dramatici” — au fost cunoștințele pe care au dovedit că le au domnii croniciarii dramatice în ceea ce privește textul inițial al lui Jean Aicard, cât și transformările pe care le-a suferit de-a lungul anilor.

Este foarte explicabilă această simțită care și-au dat-o domnii critici de a lăsa rolul pe care l-a jucat în această foarte domestică melo-dramă.

S'a putut astfel constata, că textul (în versuri) al lui Jean Aicard a fost inițial, d. Mircea Ștefănescu, folosindu-se pentru realizarea acestui nou text, mai ales de textul mult revizuit al lui Novelli.

Ceea ce a păstrat aproape ne-schimbate, d. Mircea Ștefănescu din acest text, este finalul solului II (clădat în jur, tocmăi cea mai aplaudată parte a piesei).

Acest final de act, se bizuie mai ales pe scena tare a explicațiilor dintre tată și fiu.

De altfel marele secret al succesei de pe timpuri, realizat de

majoritatea melodramelor, este tocmai această sonoră, puternică și explicativă, așezată de preferință în finalul penultimului act. Până la această scenă, acțiunea piesei se scurge, lin și onest fără prea mari complicații. Pe scurt, aceste melodrame sunt, până la scena cu pricina, ușor plăcut pictoristic.

Publicul, prevenit, asistă docil. Se pregătește pentru scena mare... Care nu întârzie să vină, să impresoaneze până la lacrimi și să smulgă ropote de aplauze. Apoi, corina cade și când se ridică, din nou, acțiunea își reia cursul normal, adică domol.

Așa, cel puțin, se petreceau lucrurile în alte vremuri. Iar succesul dobândit actualmente de Papa Lebonnard dovedește că publicul nu s'a schimbat prea mult. Bine înțeles, ne întrebăm dacă spectatorii ar fi reacționat la fel de favorabil și în fața textului lui Novelli. Pentru asta, de altfel s'a recurs la d. Mircea Ștefănescu. Acesta a păstrat scena tare (aceea care-i place atât de mult publicului), transformând ușor desăvârșire restul piesei. Și aceasta, mai ales pentru că tocmai scena cu pricina s'a pară vrosimilă.

D. Mircea Ștefănescu a cerut greaua misiune de a convinge actualul că în vremurile actuale problema bastarților mai poate fi o piedică în calea a două tineri cari se iubesc.

Care a fost procedul său? A luat un text oarecare și l-a dus la teatru — pe vremuri, explică dânsul — să vadă Papa Lebonnard. Tatăl cu văzut și a ținut minte

tot. Iar atunci, când i-a convenit, și-a adus aminte de tot ce văzuse și a procedat la fel ca Papa Lebonnard. Bine înțeles, la început s'a dat în sufletul lui o mică luptă.

Nu putea să-și inchipue dânsul ca lumea, astăzi să mai aibe aceleași concepții învechite, din trecut.

La sfârșit, însă, își dă tăcutul seama că nimic nu se schimbă pe lumea aceasta, etoaetera, etoaetera etoaetera...

Bine înțeles mâna d-lui Ștefănescu se simte în tot timpul piesei. De cele mai multe ori cu fotos.

Și nu supără, chiar atunci când neavasta lui tăcut vorbește, la fel ca alătea surori ale sale din alte piese românești, prost franțuzește.

Și ioricât de modern am fi, ne pune ușor pe gânduri batjocorirea boerului Costake, de către tăcutul ceasornicar.

Boer Costake nu mai este, ca eroii din „Papa se instrucește”, un parvenik.

Este un autentic boer de viață veche și nu ni-l inchipim batjocorît de un ceasornicar... Dar s'ar putea să ne înșelăm.

Rolul principal a fost interpretat de d. Mișu Fotino.

Auziserăm că dânsul a fost mare în Fraclul. Și noi nu-l vedeam, în ultimul timp, decât în rouri de-a doua mână.

A trebuit lăsa fie scos la lumină „Papa Lebonnard” pentru că s'a ne dăm seama că d. Fotino este un actor de nebanuite, până acum, resurse dramatice.

Prea este lăudată în ultimul timp orice acțiune de revistă, pentru că s'a mai găsim acum cuvinte potrivite pentru a exprima admirația noastră. Un simplu staf pentru cititorii noștri: duceți-vă să-l vedeți pe d. Mișu Fotino în „Papa Lebonnard”.

D-sa Silviu Fulda a interpretat cu mult haz un rol potrivit temperamentului său.

D. Ion Aurel Manolescu a fost în linia justă a rolului.

D-ra Virgînia Popescu a dovedit că este o elevă silitoare. A învățat pe de rost rolul incredibil de mic și numai atât.

D. Al. Alexandrescu, un element tânăr al Teatrului Național, s'a acomodat lute cu scena mică a teatrului Comedia.

Ne amintim să fi scris, cu ocazia examenelor dela conservator, în termeni buni despre eleva Yaredora Nigrim. Nu același lucru putem să-l scriem astăzi și despre acțiunea cu același nume. Avem, însă, răbdare.

D. Hociung, foarte reușit într-un rol episodic.

La fel ca și interpretele celor două mături.

În decourul reușit al d-nei Cella Voinescu, plesa a fost pusă în scenă de d. Sică Alexandrescu. Care a dat câteva interesante sugestii (interesantă, bătaia în contrast timp, la ora 10, a ceasornicilor din perete).

TRAIAN LALESCU

Ecranul

CINEMA ARO: La Sud de Pago Pago

Un film de aventuri ce păcătuiește printr'un final de operetă.

Întâlnim dealungul celor opt sau zece acte, toate elementele ce pot asigura un succes de public. Acțiunea ne transportă într-o fermecătoare insulă, fabricată în studio, unde avem ocazie de a face cunoștință cu niște oameni foarte cumsecade, malaezi de origine, cari își permit să trăiască încă departe de civilizația lumii europene. Una din atracțiile lor preferate este pescuitul perelor; grație aptitudinilor lor de scufundători își permit să înfrunte pentru acestea adâncul oceanului.

Ați ghicit, desigur, că în această minunată insulă vor poposi niște oameni albi, lipsiți de scupule și dornici de rapidă îmbogățire, din a căror cauză, bieții malaezi vor avea mult de suferit.

În sfârșit, filmul este închinat nevinovăției oamenilor cari trăiesc departe de restul lumii. Fiind însă mult prea bătuțoare la ochi, diferențierea se face astfel între personajele filmului: albi, oamenii răi, și malaezii, oamenii buni. Dar, pentru ca spectatorii albi să nu

fie prea mult răniți în amorul lor propriu, apare pe ecran și o femeie albă — obișnuit amestec, vampă și, totuși femeie cumsecade — care, după un invidiat popas alături de un prinț malaez, își dă seama de mocirla în care se bălăcea și moare frumos și demn, salvându-și iubitul și făcându-ne să ne gândim la finalul ultimului film cu Marlene Dietrich: „Destry”.

Bineînțeles, această reprezentare a serului slab au uită să spună, înainte de a muri, câteva fraze ce par a conține secretul fericirii semenelor ei. Deasemenea, filmul fiind foarte moral, toți oamenii răi sunt pedeșiși (adică omorâți) lucru pe care publicul îl regretă puțin, fiindcă oricât s'întință și-ar da Victor Mc. Laglen să pară rău, este totuși foarte simpatic (mai ales în scenele în cari punmii săi puternici au un rol important în bătăile deslănțuite).

Intorcându-ne la malaezi, vom remarca un fapt: cu toate că dânsii trăiau departe de civilizație, aceasta nu-i împiedică să vorbească perfect englezește și să se poarte după ultimul cod al manierelor elegante, gășibî în marile librării ale New-Yorkului.

În afară de Victor Mc. Laglen, a mai apărut în film și John Hall. Scenariul ne lasă să înțelegem că femeia fatală (Frances Farmer) a fost impresionată de sufletul lui curat. Bănuim că nici fizicul junelui „dandy” malaez nu a lăsat-o cu desăvârșire indiferentă.

Apăsănta Frances Farmer își face în acest film datoria, adică: spune textul.

Olimpe Bradna e foarte drăguță și tot foarte puțin talentată.

Eterioarele, în cari regăsim atmosfera Cielului Malaez al lui Somerset Maugham, sunt o încăntare pentru ochii spectatorilor, întotdeauna gata de a trece cu vederea nevrosimilul în astfel de împrejurări.

ADRIANA NICOARĂ

TEATRUL DE AZI

CLEO HURMUZ o artistă de mâine

DESPRE CUBISM

(Urmas din pag. 1-a)

Cubismul reunește sub acest nume viziuni de lume și viață foarte deosebite între ele, și vederi, fiziologice vorbind, tot atât de diverse. S'a aruncat asupra Cubismului un val de nemeritat desinteres și po-negrire, din pricina legii specifice a mediocrității care cere să injuri tot ceea ce nu intră în grătarul creierului propriu.

Cine condamnă Cubismul, uită că grație lui avem astăzi o pictură care ne scutește de neplăcerile infinite ale prestigidațiilor tehnice neonestе, ale școlii post-neo-impresioniste, pastişă enervantă a unei viziuni picturale cu mult și original miez pe vremea generației Monet-Sisley-Pissarro. Cubismul nu poate fi injurat fără să fie cunoscut, după cum nu poate fi condamnat plen-aiismul pentru că a permis bolovanii de lumină neibrantă ai lui Ipolit Strâmbu. Orice teză se bagatelizează odată și odată, și un mare poet român avea dreptate, de curând, să scrie într'un „foisor” al său, că jumătatea specifică de ton propriu, nimerită de un artist într-o viață, dar numai a lui, și nouă, devine curând populară de-agata în arpegiiu lor școlărești. Cubismul pe care l-am cunoscut noi, în România, era exagerat, ostentativ și obstrucționist, pe cât de lipsit de sensuri adânci și de suportul unui veritabil talent. Cine a avut însă prilejul să privească, la ele acasă, un Bracque, un Delannay, un Picasso ori un Roger de la Fresnaye, un Gleizes, un Léger ori un Juan Gris, un Marcel Gromaire, ori numai un Dufresne, acela nu mai poate face caz comun cu onorabilul „Monsieur Tout-le-Monde”.

Dacă respectabilul Domn, care la noi se indoctrinează cultural ca Ipingescu, din „Vocea patrioțului național”, ar afla că de cubism sunt suspecți, (în afară de Cézanne, care e de obicei numit părinte al acestui curent), El Greco și uneori sferaficul Fra Angelico, de-o-potrivă cu Paolo Uccello și Piero della Francesca, desigur că...

...Desigur că știrea nu i-ar schimba părerea, pentru că prea bine informatul și a-toate-știutorul Domn „Toată-Lumea”, până azi, „n'a avut onoare”...

Vom încerca să împlinim această formalitate dealungul articolelor viitoare. Și nu ne îndoim că „numiții”, se vor simți măguliți, să-l cunoască pe Domnul „Tout-le-Monde”.

ION FRUNZETTI

G O N G

ELIZA PETRĂCHESCU

a cărei apariție pe scena Studioului, în „Copiii pământului”, a însemnat o categorică consacrare, face parte acum din distribuția piesei „Fascinație” care se repetă la Studio, sub direcția de scenă a d-lui Soare Z. Soare.

Alături de d-nele Marietta Deculescu, Natașa Alexandra, de d-nii George Vraca și Mihai Popescu — Eliza Petrăchescu se va înfățișa de astădată publicului într'un rol cu totul deosebit de cel pe care l-a interpretat în „Copiii pământului”. Publicul va avea astfel prilejul să-și verifice buna impresie lăsată de jocul juburător al Leanei Târziu.

GEORGE VOINESCU...

„Lucrează febril. Pentru primăvară, pregătește o vastă... „Istorie a omenirii”, text și desene, în care costă... nebunia autorului lui „Palatul-Palace-Hotel” va avea prilej de largă desfășurare.

În afară de această operă... științifică, George Voinescu mai pregătește două cărți de humor: prima, în colaborare cu apreciatul humorist Virgiliu Slăvescu, se va intitula „Picant-Palace-Hotel” și promite să fie o surpriză senzațională... cel puțin ca prezentare tehnică (asupra căreia cei doi păstrează cel mai profund secret).

În sfârșit, a treia care, care va apare cât de curând, scrisă și ilustrată de George Voinescu, se va intitula sugestiv: „Dragoste în pos alegător”.

MYA APOSTOLESCU

care zece ani a rămas credincioasă teatrului de revistă, se va lăsa pare-se ispitită să abordeze rolul care a consacrat în film pe celebră vedetă germană Marlene Dietrich.

Nu suntem încă în măsură să dăm amănunte asupra acestui spectacol prin care Aurel Mainan și Puiu Maximilian, năzuesc să urce câteva trepte în eraria artistică a Capitalei.

Putem afirma însă, cu toată convingerea pe care ne-o dă o îndelungată experiență teatrală, că fosta balerină a Operei Române, ajunsă la rangul de primă vedetă a scenelor de revistă, își poate îngădui să joace orice, fără a se teme de vreun eșec.

Fiindcă Mya Apostolescu este o actriță de autentică vocație.

PROTESTUL

pe care câțiva foști ucenici și administratori ai d-lui Victor Ion Popa l-au făcut la ministerul muncii, pentru a dovedi cât de necreativ a fost salariizarea lor cu prilejul încadrărilor făcute recent la Teatrul „Muncă și Lumină”, este comentat de revista „Galeria” cu o evidentă bună-voință.

În așteptarea anchetei, soliditate de reclamații, vom observa numai că cel puțin unul din argumentele „Galeriei”, nu se cuvenea folosit. Faptul că d-na Maria Mohor obține la alt teatru, unde a fost invitată să joace în reprezentații, un gaj de 2000 lei pentru fiecare spectacol, demonstrează cu prisosință că însușirile artistice ale domniei-sale nu sunt apreciate numai „în familie”, de

vreme ce salariul acordat soției sale, de d. Victor Ion Popa, nu atinge decât abea jumătate din cealaltă se oferă d-nei Mohor, în alt teatru.

Noi nu vrem să luăm aci apă-rarea nimănui.

Dar o cauză nu se poate câștiga prin acuzații nedrepte.

S. D.

GALA DE DANSURI CROATE

Publicul nostru este îndeajuns de familiarizat cu dansul d-nei Mercedes Pavelic, încă din anii trecuți, și nu putem spune că spectacolul acesta a adus idee noi. Impresia generală este că dansatoarea croată nu se realizează semnificativ decât în dansuri țărănești; ni s'a părut că dincolo de acestea nu izbutesc să depășească o pantomimă lipsită de adâncime dramatică. Mai remarcabile au fost „Dansul Ciobanilor Români” de o puritate, de o noblete fermecătoare și „Fetele din Dalmația” ce evoca în stil și costum vechile dansuri persane.

O adevărată revelație a fost talentul bogat de promisiuni al d-rei Ida Proșteanu. În mai toate temele executate (menționăm „băiatul”) d-sa a interpretat cu prospețime cu accente de nespun amor, cu o senzualitate sănătoasă (în „tânăra țigancă”) anecdota propusă. D-ra Ida Proșteanu a realizat cu tinerescă și fermecul d-sale plastic un acompaniament deosebit. nei Mercedes Pavelic.

D-ra Inge de Galzigna se pare că și va găsi realizarea cea mai desăvârșită ca și Mercedes Pavelic tot pe linia dansurilor populare în care a adus forță, vervă și grație totdeauna.

P. L.

VIŘGINICA POPESCU

Cronica muzicală

WILHELM KEMPF

Nu întotdeauna pentru aceleași motive un pianist este considerat mare, în arta căreia s'a dedicat.

Unii și-au câștigat titlul în fața lumii în măsură să aprecieze și să influențeze asupra „cotării”, prin personalitate. Alții prin proporțiile virtuozității. Reprezentantii unei rase, prin abilitate, la pian și mai ales în crea-re sistematică a unor mituri. În sfârșit, și, dacă scriem acest cuvânt, ne referim numai la ar-ticulul nostru, iar nu la toate cauzele care au câștigat celebrități și care s'ar mai putea cerea îndelung, unii interpreți au fost consacrați de clasă mare pentru exemple de adevărate specializări în interpretare.

Cei mai mulți din cei cu adevărat mari, au intrat în lumea muzicii din punctele citate mai sus, în afară de cel de al-treilea care reprezintă metode la care daruri și virtuți în artă și care a fost exploatat de pianis-tii semii, a căror faimă dacă s'a fost laborios alimentată de go-felul de interese și de influențabili, n'a putut totuși face pe-nici un adevărat și cinstit în-teleghor de artă să-i apropie, în trecut de un Mozart, Scarlatti, Chopin, Liszt, mai aproape de zilele noastre de un d'Albert sau Busoni, astăzi de Cortot, de Gieseking, de Ricardo Vinies.

Printre marile individualități artistice ale pianului, nu numai actuale, dar desigur printre cele mai surprinzătoare pe care a putut să le întâlnească cândva maestrul pianului, aceea lui Wilhelm Kempff reprezintă într-a-devăr un fenomen de supunere a sunetului, o culminare în stăpânirea și evoluarea, după voie, a expresiei. Wilhelm Kempff de-plăcea totalmente ceea ce sco-

lbe și moșleșugul cel înalt asit-gurat de ele pot oferi unui oar-cerist, chiar astăzi când pro-gresele în acest domeniu au a-jungut umitoare.

În primul rând, se poate spune că Wilhelm Kempff a descoperit secretul penumbrei sonore, se-cretul adoptării la lumea tonu-rilor muzicale a celei mai subtile tehnici de clareobser pictural. Sunetele, când pianistul o de-arește, se învâluie într-o super-delicată vaporizare, creând con-tururi de o discreție, un intui-mism, o suavitate poetică, extra-ordinară. În această pastă priel-nicioasă color mai tainice și mai lăuntrice mărturisiri de gând și nuanță a emoției, Wilhelm Kempff plămădește o lume cu totul nouă și fără încetare re-citalizări în interpretare.

Este un caz de educare mus-culară a mijloacelor manuale, dusă la un grad excepțional. Este rezultatul unui joc de ped-ală ajuns la o virtuozitate a „degradă”-ului, a pluralizării ef-ectului a complexității și de-sajului, iarăși de necrezut.

Dar este și dovada unei na-turi muzicale cu totul privile-giate, ai unei facultăți de vi-zionare poetică, de pătrundere psi-hică a muzicii, într'adevăr de o configurație aparte, de un cu-prins artistic, de o inepuizabilă bogăție.

Și, nu este decât o trăsătură caracteristică din aceea al că-ror mănunchiu îmbelșugat fae din Wilhelm Kempff pianistul de spusele căruia nimeni nu se va simți vreodată obosit și nu va putea avea vreodată impresia că le-a mai auzit, undeva.

ROMEO ALEXANDRESCU

F I Ș I E R

(Urmas din pag. 1-a)

De ce oare să fim nevoiți, a-tâtia ani scurși dela invective-le lui Caragiale, să sublimăm că de atunci, aproape nicio piesă românească n'a ținut așful timp îndelungat, că mai puțin s'au bucurat de lumina unui număr cel puțin îndoit de sezoane, decât nu mai mult, iar autorii al căror efort să fi fost încununat de un merit succes, nu prea cunoaștem.

Triste observații asupra dramaturgiei noastre, pe care din nefericire le poate ob-serva oricine circulând pe stradă și citind afișele teatre-lor pline de localizări dubi-oase, despre alți autori dubi-oși de duzină.

Nu am vrut să fim pedanți, cu toate că sperăm cât mai curând să revenim asupra acestei chestiuni și nici nu voim să recomandăm o reducere a tragediilor lui Sophocle sau o reprezentare a misterelelor medievale, în locul localiză-rilor. Treceam ar fi prea vio-lentă, prea inexplicabilă prea inutilă și chiar prea ridicolă.

Dar nu ne-am putut împie-dica, urmărind savuroasele fraze ale lui Caragiale să nu ne gândim la adăncimea, și din nefericire justitea tuturor biciurilor sale. O reducere în actualitate a lui astăzi, ne a-pare o dreptăți prețuire a u-nuia ce a putut, printre puțini, „ține așful” vreme îndelunga-

tă, bucurându-se în același timp de harul divin care l-a luminat activitatea în așa fel încât să se poată mândri de a fi observat unele eterne slă-biciuni românești, în epoca geminației lor.

Dacă zilele noastre l-ar fi cunoscut pe Caragiale, auto-rul acestor rânduri s'ar fi vă-zut molestat, cred, de acesta pentru blândetea cu care face unele observații, iar locul fiin-du-i smuls din mână, cu totul în alt sens, și nu greșim con-turând cu mai multă preci-ziune, mai violent, ar fi purcos aceasta la scris!

DIMITRIE POPESCU

TEATRUL COMEDIA

ION AUREL MANOLESCU are o interesantă apariție în „Papa Lebonnard”

Note germane Octavian Goga POPASURI

FILĂ BASARABEANĂ

Insemn aici, sub zdrențuită sară,
Că sufletul în fund e tulburat
Și foarte ochii mi s'au lăcrămat
De ce văzură 'n iese părți de țară.

Degeaba spicul grâului urocat-a
Spre cer mustăți și icro de bănet :
Cu el zidiră alții acaret, —
Doar băniși goale trudei grele plata...

Fundul Sărăciții, 21 Iulie 1941.

SOMN

Numai sânge, numai sânge...
Drumul, valea, dealul, apa.
Noptilor li-i arsă pleoapa
De cât chin pustiul strânge.

Sânge tânăr, tânăr sânge.
Tremur stâns de vânt pe zare.
Singur, singur Carul Mare
Peste frunți de sloiuri plânge...

Manș, 28 Iulie 1941.

ROD

Treci călare și te pierzi,
Mâna de-o ridici nu poate
Printr'atât belșug să 'nnoate
Și să 'ntreacă spice verzi.

Ca 'ntr'un codru : foșnet lung
Vatra pieptului s'o imple ;
Cresc răcori suind spre tâmpie,
Înțînțați știuleți te 'mpung...

Kagarlyk, 21 August 1941.

SVON DE TOAMNĂ

Noroiu până 'n osii și drumuri scropoase,
Mari clopote, sure, de vânturi spre băltă ;
Convoitul — omidă — coboară și saltă
Prin soarele umed, prin clipele joase.

Rămân lângă noapte — fii, inimă, tare ! —
Sergenții N. Frunză și Radu Arhire ;
Pustiul te toarnă cenușă 'n privire
Și-i einge cu brăuri de somn și uitare...

Beliceanca, 8 Septembrie 1941.

LÂNGĂ APE

Stă 'n genunchi pe mahuri și se 'nchină
Diminețâ jefuită 'n foi,
Cu obraji vineți, nehodină.

Du-mă, umbră, du-mă printre ploii,
De lumini mă scutură ! Deacuma
Numai noi prieteni, numai noi, —
Ține pumnii, uite 'curge bruma...

Odesa, 20 Octombrie 1941.

TEODOR AL. MUNTEANU

FĂRĂ SĂ VREI

te gândești la Lucașfărul lui Eminescu cetind Des Sultans Töchterlein und der Meister der Blumen (Fata saltanului și meșterul florilor), balada care descrie demarabilul cuprins al cărții Des Knaben Wunderhorn vechi cântecce nemțești adunate de A. v. Arnim și Clemens Brentano. (Ediția la care ne referim este cea din 1845, apărută la Egbert Bauer in Charlottenburg).

Să fie la mijloc numai tetrapodia iambică și structura strofei ? Să fie, oarecum, și asemănarea dintre teme ?

Izvoarele Lucașfărului sunt prea bine cunoscute. Insuși Poetul l-a indicat pe (Richard) Kunisch. Ar fi, deci, absurd să o apropiere, în acest sens, a Lucașfărului de Fata Saltanului.

Ne permitem, totuși, să cităm cîntec strofe :

„Da kam zu ihr um Mitternacht
Ein heller Mann gegangen.
— Thu auf, thu auf, viel schöne
Magd,
Mit Lieb bin ich umfangen.
— Woher, woher, o Jüngling
schön?
In meines Vaters Reich
Mag keiner dir zu Seite gehn,
Sich keiner dir vergleichen.

— Viel schöne Magd, du
dachtest mein,
Um dich bin ich gekommen
Aus meines Vaters Königreich,
Ich bin der Meister der
Blumen.

O Herr, o Herr, wie weit, wie
weit
Ist zu des Vaters Garten?
Dort möcht ich wohl in
Ewigkeit
Der schönen Blumen warten.

— Mein Garten liegt in
Ewigkeit
Und noch viel tausend Meilen,
Da will ich dir zum
Brantgeschmeid
Ein Kränzlein roth ertheilen“.

„De unde, de unde vii, frumoșule tânăr ? In împărăție
tafă'ui meu nici unul nu-ți poate
merge alături, nici unul să-ți se
asemene. — Mult frumoasă fată,
te-ai gândit la mine — și pentru
tine am venit din țara tatălui
meu, — eu sunt meșterul florilor.
— O Doamne, o Doamne, cât
de departe, cât de departe e
pană la grădina tatălui ? Acolo
aș vrea să îngriješc, pe veci,
de frumoșele flori. — Grădina mea
se găsește în vecinție și încă
multe mil de milă mai departe,
acolo vreau să-ți ofer, ca po-
doabă de mireasă, o cunună ro-
șie“.

Subiectul e interesant. Meșterul florilor fiind însuși Iisus Hristos, fata Sultanului I urmează și e primită în sânul rătălui.

M. EMINESCU

Ultimele patru din cele 24 de strofe ale baladei sunt de o frumusețe unică. Iară strofele 21 și 22 de o frumusețe deosebită e-minesciană.

Să fi cunoscut Eminescu acest cântec vechi ? Excluz nu este. Să-i fi luat schema metrică ? Nu putem face nici o concluzie, cu toate că și din acest punct de vedere Lucașfărul său stă unic în întreaga-i operă.

CARTILE CARI NE VORBESC

Despre departatele peregrinări ale oamenilor destinați să cunoască și alte zone decât pe aceasta noastră, sunt și vor fi plătută zăbăvă pentru toate categoriile de cetitori.

Nu înzădar am fost Robinsoni su Robinson și Gulliveri cu pe rând uriașul și pitul naufragiat la țărâmurile ciudatului Lilliput și al impresionantului Brobdignac. Atât De Poe cât și Swift și-au dat perfect de bine seama că opera lor nu poate fi altceva decât călătorie și numai călătorie. Voiaj în basm sau realitate, dar călătorie.

În fond, orice drum se pierde în zări magice și, la urma urmelor, orice carte bună e explorare, succesiune de căi interesante, peregrinare cu țel anumit sau migrare din instinct.

Pe lângă acestea, fiecare dintre noi purtăm oarecari deschise 'n

priviri și un rudiment de aripi la glezne.

Un impuls ancestral ni se trezește, din când în când, în surflet. Ca un glas de cocori sau ca îndepărtările, dela țărâm, ale băcilor cu vele.

Deaceia și porțunea de memorie în care ni se inscriu lecturile despre mari călătorii, păstrează ceva de miraculos și întm totodată.

Fiecă-l urmărim pe un Nansen pierdut între ghețurile nordului, fiecă-l vedem pe Stanley cumfurdat în pădurile continentului negru, atenția ne e la fel de încordată.

Să fie, oarecum, și asemănarea dintre teme ?

Izvoarele Lucașfărului sunt prea bine cunoscute. Insuși Poetul l-a indicat pe (Richard) Kunisch. Ar fi, deci, absurd să o apropiere, în acest sens, a Lucașfărului de Fata Saltanului.

Ne permitem, totuși, să cităm cîntec strofe :

„Da kam zu ihr um Mitternacht
Ein heller Mann gegangen.
— Thu auf, thu auf, viel schöne
Magd,
Mit Lieb bin ich umfangen.
— Woher, woher, o Jüngling
schön?
In meines Vaters Reich
Mag keiner dir zu Seite gehn,
Sich keiner dir vergleichen.

— Viel schöne Magd, du
dachtest mein,
Um dich bin ich gekommen
Aus meines Vaters Königreich,
Ich bin der Meister der
Blumen.

O Herr, o Herr, wie weit, wie
weit
Ist zu des Vaters Garten?
Dort möcht ich wohl in
Ewigkeit
Der schönen Blumen warten.

— Mein Garten liegt in
Ewigkeit
Und noch viel tausend Meilen,
Da will ich dir zum
Brantgeschmeid
Ein Kränzlein roth ertheilen“.

„De unde, de unde vii, frumoșule tânăr ? In împărăție
tafă'ui meu nici unul nu-ți poate
merge alături, nici unul să-ți se
asemene. — Mult frumoasă fată,
te-ai gândit la mine — și pentru
tine am venit din țara tatălui
meu, — eu sunt meșterul florilor.
— O Doamne, o Doamne, cât
de departe, cât de departe e
pană la grădina tatălui ? Acolo
aș vrea să îngriješc, pe veci,
de frumoșele flori. — Grădina mea
se găsește în vecinție și încă
multe mil de milă mai departe,
acolo vreau să-ți ofer, ca po-
doabă de mireasă, o cunună ro-
șie“.

Subiectul e interesant. Meșterul florilor fiind însuși Iisus Hristos, fata Sultanului I urmează și e primită în sânul rătălui.

Ultimele patru din cele 24 de strofe ale baladei sunt de o frumusețe unică. Iară strofele 21 și 22 de o frumusețe deosebită e-minesciană.

Să fi cunoscut Eminescu acest cântec vechi ? Excluz nu este. Să-i fi luat schema metrică ? Nu putem face nici o concluzie, cu toate că și din acest punct de vedere Lucașfărul său stă unic în întreaga-i operă.

Nu înzădar am fost Robinsoni su Robinson și Gulliveri cu pe rând uriașul și pitul naufragiat la țărâmurile ciudatului Lilliput și al impresionantului Brobdignac. Atât De Poe cât și Swift și-au dat perfect de bine seama că opera lor nu poate fi altceva decât călătorie și numai călătorie. Voiaj în basm sau realitate, dar călătorie.

În fond, orice drum se pierde în zări magice și, la urma urmelor, orice carte bună e explorare, succesiune de căi interesante, peregrinare cu țel anumit sau migrare din instinct.

Pe lângă acestea, fiecare dintre noi purtăm oarecari deschise 'n

priviri și un rudiment de aripi la glezne.

Un impuls ancestral ni se trezește, din când în când, în surflet. Ca un glas de cocori sau ca îndepărtările, dela țărâm, ale băcilor cu vele.

Deaceia și porțunea de memorie în care ni se inscriu lecturile despre mari călătorii, păstrează ceva de miraculos și întm totodată.

Fiecă-l urmărim pe un Nansen pierdut între ghețurile nordului, fiecă-l vedem pe Stanley cumfurdat în pădurile continentului negru, atenția ne e la fel de încordată.

Să fie, oarecum, și asemănarea dintre teme ?

Izvoarele Lucașfărului sunt prea bine cunoscute. Insuși Poetul l-a indicat pe (Richard) Kunisch. Ar fi, deci, absurd să o apropiere, în acest sens, a Lucașfărului de Fata Saltanului.

Ne permitem, totuși, să cităm cîntec strofe :

„Da kam zu ihr um Mitternacht
Ein heller Mann gegangen.
— Thu auf, thu auf, viel schöne
Magd,
Mit Lieb bin ich umfangen.
— Woher, woher, o Jüngling
schön?
In meines Vaters Reich
Mag keiner dir zu Seite gehn,
Sich keiner dir vergleichen.

— Viel schöne Magd, du
dachtest mein,
Um dich bin ich gekommen
Aus meines Vaters Königreich,
Ich bin der Meister der
Blumen.

O Herr, o Herr, wie weit, wie
weit
Ist zu des Vaters Garten?
Dort möcht ich wohl in
Ewigkeit
Der schönen Blumen warten.

— Mein Garten liegt in
Ewigkeit
Und noch viel tausend Meilen,
Da will ich dir zum
Brantgeschmeid
Ein Kränzlein roth ertheilen“.

„De unde, de unde vii, frumoșule tânăr ? In împărăție
tafă'ui meu nici unul nu-ți poate
merge alături, nici unul să-ți se
asemene. — Mult frumoasă fată,
te-ai gândit la mine — și pentru
tine am venit din țara tatălui
meu, — eu sunt meșterul florilor.
— O Doamne, o Doamne, cât
de departe, cât de departe e
pană la grădina tatălui ? Acolo
aș vrea să îngriješc, pe veci,
de frumoșele flori. — Grădina mea
se găsește în vecinție și încă
multe mil de milă mai departe,
acolo vreau să-ți ofer, ca po-
doabă de mireasă, o cunună ro-
șie“.

Subiectul e interesant. Meșterul florilor fiind însuși Iisus Hristos, fata Sultanului I urmează și e primită în sânul rătălui.

Ultimele patru din cele 24 de strofe ale baladei sunt de o frumusețe unică. Iară strofele 21 și 22 de o frumusețe deosebită e-minesciană.

greu, — care e frumos, cinstit, sincer și trăiește, din vremuri imemorabile, în dimensiunea unei culturi specifice și salvatoare pentru dânsul.

Va să zică primitivul pe care noi l-am numit, din neînțelegere sau comoditate, sau interes, indigen sălbatec nu e ceea ce ne-a convenit să-l numim. Și Bernatzik restabilește lucrurile și restabilește adevărul, în pofida șefului englez și spre rușinea prea mărginitului missionar alb.

Dar nu numai africanul ci și polinezianul, și totul ce e, pentru noi fețe palide, om colorat, a putut trăi, bine rău, — dar mai mult bine decât rău, — și fără de funesta noastră civilizație.

Cărțile lui Bernatzik mărturisesc o frățească dragoste a omului pentru om, mărturisesc un mare respect omeneșc pentru tainele, pretutindeni aceleași, din cari izvoresc, în mod necesar, toate culturile omenești, — și spun, răsăpăcat, că nădreptate le-am pricinuit noi, albi, tuturor popoarelor pe cari am ținut să le civilizăm cu forța.

Ilustrează bogat cu fotografii documentare, Gari-Gari, Geheimnisvolle Inseln și Südsee, sunt o pe cât de plăcută, pe atâta de instructivă și, deseori revelatoare lectură.

— unul din marile premii germane, — a fost distins, pe 1941, romancierul Emil Strauss. Strauss împlinesc, în 1941, 75 de ani.

CU PREMIUL JOHANN PETER HEBEL,

— unul din marile premii germane, — a fost distins, pe 1941, romancierul Emil Strauss. Strauss împlinesc, în 1941, 75 de ani.

— unul din marile premii germane, — a fost distins, pe 1941, romancierul Emil Strauss. Strauss împlinesc, în 1941, 75 de ani.

— unul din marile premii germane, — a fost distins, pe 1941, romancierul Emil Strauss. Strauss împlinesc, în 1941, 75 de ani.

— unul din marile premii germane, — a fost distins, pe 1941, romancierul Emil Strauss. Strauss împlinesc, în 1941, 75 de ani.

— unul din marile premii germane, — a fost distins, pe 1941, romancierul Emil Strauss. Strauss împlinesc, în 1941, 75 de ani.

— unul din marile premii germane, — a fost distins, pe 1941, romancierul Emil Strauss. Strauss împlinesc, în 1941, 75 de ani.

— unul din marile premii germane, — a fost distins, pe 1941, romancierul Emil Strauss. Strauss împlinesc, în 1941, 75 de ani.

— unul din marile premii germane, — a fost distins, pe 1941, romancierul Emil Strauss. Strauss împlinesc, în 1941, 75 de ani.

— unul din marile premii germane, — a fost distins, pe 1941, romancierul Emil Strauss. Strauss împlinesc, în 1941, 75 de ani.

— unul din marile premii germane, — a fost distins, pe 1941, romancierul Emil Strauss. Strauss împlinesc, în 1941, 75 de ani.

— unul din marile premii germane, — a fost distins, pe 1941, romancierul Emil Strauss. Strauss împlinesc, în 1941, 75 de ani.

— unul din marile premii germane, — a fost distins, pe 1941, romancierul Emil Strauss. Strauss împlinesc, în 1941, 75 de ani.

— unul din marile premii germane, — a fost distins, pe 1941, romancierul Emil Strauss. Strauss împlinesc, în 1941, 75 de ani.

— unul din marile premii germane, — a fost distins, pe 1941, romancierul Emil Strauss. Strauss împlinesc, în 1941, 75 de ani.

— unul din marile premii germane, — a fost distins, pe 1941, romancierul Emil Strauss. Strauss împlinesc, în 1941, 75 de ani.

— unul din marile premii germane, — a fost distins, pe 1941, romancierul Emil Strauss. Strauss împlinesc, în 1941, 75 de ani.

— unul din marile premii germane, — a fost distins, pe 1941, romancierul Emil Strauss. Strauss împlinesc, în 1941, 75 de ani.

— unul din marile premii germane, — a fost distins, pe 1941, romancierul Emil Strauss. Strauss împlinesc, în 1941, 75 de ani.

— unul din marile premii germane, — a fost distins, pe 1941, romancierul Emil Strauss. Strauss împlinesc, în 1941, 75 de ani.

— unul din marile premii germane, — a fost distins, pe 1941, romancierul Emil Strauss. Strauss împlinesc, în 1941, 75 de ani.

— unul din marile premii germane, — a fost distins, pe 1941, romancierul Emil Strauss. Strauss împlinesc, în 1941, 75 de ani.

— unul din marile premii germane, — a fost distins, pe 1941, romancierul Emil Strauss. Strauss împlinesc, în 1941, 75 de ani.

— unul din marile premii germane, — a fost distins, pe 1941, romancierul Emil Strauss. Strauss împlinesc, în 1941, 75 de ani.

— unul din marile premii germane, — a fost distins, pe 1941, romancierul Emil Strauss. Strauss împlinesc, în 1941, 75 de ani.

— unul din marile premii germane, — a fost distins, pe 1941, romancierul Emil Strauss. Strauss împlinesc, în 1941, 75 de ani.

— unul din marile premii germane, — a fost distins, pe 1941, romancierul Emil Strauss. Strauss împlinesc, în 1941, 75 de ani.

— unul din marile premii germane, — a fost distins, pe 1941, romancierul Emil Strauss. Strauss împlinesc, în 1941, 75 de ani.

— unul din marile premii germane, — a fost distins, pe 1941, romancierul Emil Strauss. Strauss împlinesc, în 1941, 75 de ani.

— unul din marile premii germane, — a fost distins, pe 1941, romancierul Emil Strauss. Strauss împlinesc, în 1941, 75 de ani.

— unul din marile premii germane, — a fost distins, pe 1941, romancierul Emil Strauss. Strauss împlinesc, în 1941, 75 de ani.

— unul din marile premii germane, — a fost distins, pe 1941, romancierul Emil Strauss. Strauss împlinesc, în 1941, 75 de ani.

— unul din marile premii germane, — a fost distins, pe 1941, romancierul Emil Strauss. Strauss împlinesc, în 1941, 75 de ani.

— unul din marile premii germane, — a fost distins, pe 1941, romancierul Emil Strauss. Strauss împlinesc, în 1941, 75 de ani.

— unul din marile premii germane, — a fost distins, pe 1941, romancierul Emil Strauss. Strauss împlinesc, în 1941, 75 de ani.

— unul din marile premii germane, — a fost distins, pe 1941, romancierul Emil Strauss. Strauss împlinesc, în 1941, 75 de ani.

— unul din marile premii germane, — a fost distins, pe 1941, romancierul Emil Strauss. Strauss împlinesc, în 1941, 75 de ani.

— unul din marile premii germane, — a fost distins, pe 1941, romancierul Emil Strauss. Strauss împlinesc, în 1941, 75 de ani.

— unul din marile premii germane, — a fost distins, pe 1941, romancierul Emil Strauss. Strauss împlinesc, în 1941, 75 de ani.

— unul din marile premii germane, — a fost distins, pe 1941, romancierul Emil Strauss. Strauss împlinesc, în 1941, 75 de ani.

— unul din marile premii germane, — a fost distins, pe 1941, romancierul Emil Strauss. Strauss împlinesc, în 1941, 75 de ani.

— unul din marile premii germane, — a fost distins, pe 1941, romancierul Emil Strauss. Strauss împlinesc, în 1941, 75 de ani.

— unul din marile premii germane, — a fost distins, pe 1941, romancierul Emil Strauss. Strauss împlinesc, în 1941, 75 de ani.

— unul din marile premii germane, — a fost distins, pe 1941, romancierul Emil Strauss. Strauss împlinesc, în 1941, 75 de ani.

— unul din marile premii germane, — a fost distins, pe 1941, romancierul Emil Strauss. Strauss împlinesc, în 1941, 75 de ani.

— unul din marile premii germane, — a fost distins, pe 1941, romancierul Emil Strauss. Strauss împlinesc, în 1941, 75 de ani.

— unul din marile premii germane, — a fost distins, pe 1941, romancierul Emil Strauss. Strauss împlinesc, în 1941, 75 de ani.

— unul din marile premii germane, — a fost distins, pe 1941, romancierul Emil Strauss. Strauss împlinesc, în 1941, 75 de ani.

— unul din marile premii germane, — a fost distins, pe 1941, romancierul Emil Strauss. Strauss împlinesc, în 1941, 75 de ani.

— unul din marile premii germane, — a fost distins, pe 1941, romancierul Emil Strauss. Strauss împlinesc, în 1941, 75 de ani.

— unul din marile premii germane, — a fost distins, pe 1941, romancierul Emil Strauss. Strauss împlinesc, în 1941, 75 de ani.

— unul din marile premii germane, — a fost distins, pe 1941, romancierul Emil Strauss. Strauss împlinesc, în 1941, 75 de ani.

— unul din marile premii germane, — a fost distins, pe 1941, romancierul Emil Strauss. Strauss împlinesc, în 1941, 75 de ani.

— unul din marile premii germane, — a fost distins, pe 1941, romancierul Emil Strauss. Strauss împlinesc, în 1941, 75 de ani.

— unul din marile premii germane, — a fost distins, pe 1941, romancierul Emil Strauss. Strauss împlinesc, în 1941, 75 de ani.

— unul din marile premii germane, — a fost distins, pe 1941, romancierul Emil Strauss. Strauss împlinesc, în 1941, 75 de ani.

— unul din marile premii germane, — a fost distins, pe 1941, romancierul Emil Strauss. Strauss împlinesc, în 1941, 75 de ani.

— unul din marile premii germane, — a fost distins, pe 1941, romancierul Emil Strauss. Strauss împlinesc, în 1941, 75 de ani.

— unul din marile premii germane, — a fost distins, pe 1941, romancierul Emil Strauss. Strauss împlinesc, în 1941, 75 de ani.

— unul din marile premii germane, — a fost distins, pe 1941, romancierul Emil Strauss. Strauss împlinesc, în 1941, 75 de ani.

— unul din marile premii germane, — a fost distins, pe 1941, romancierul Emil Strauss. Strauss împlinesc, în 1941, 75 de ani.

— unul din marile premii germane, — a fost distins, pe 1941, romancierul Emil Strauss. Strauss împlinesc, în 1941, 75 de ani.

— unul din marile premii germane, — a fost distins, pe 1941, romancierul Emil Strauss. Strauss împlinesc, în 1941, 75 de ani.

— unul din marile premii germane, — a fost distins, pe 1941, romancierul Emil Strauss. Strauss împlinesc, în 1941, 75 de ani.

— unul din marile premii germane, — a fost distins, pe 1941, romancierul Emil Strauss. Strauss împlinesc, în 1941, 75 de ani.

— unul din marile premii germane, — a fost distins, pe 1941, romancierul Emil Strauss. Strauss împlinesc, în 1941, 75 de ani.

— unul din marile premii germane, — a fost distins, pe 1941, romancierul Emil Strauss. Strauss împlinesc, în 1941, 75 de ani.

— unul din marile premii germane, — a fost distins, pe 1941, romancierul Emil Strauss. Strauss împlinesc, în 1941, 75 de ani.

— unul din marile premii germane, — a fost distins, pe 1941, romancierul Emil Strauss. Strauss împlinesc, în 1941, 75 de ani.

— unul din marile premii germane, — a fost distins, pe 1941, romancierul Emil Strauss. Strauss împlinesc, în 1941, 75 de ani.

Capul lui MIALCĂ

- Schiță umoristică inedită -

de PAUL I. DANIEL

La poliția orașului este mare fierbere de câteva zile. Servitorii, împreună cu vardiștii și arestații, nu mai prididesc tot spălând geamurile, ștergând tablourile de praf și frecând podelele și clanțele ușilor. Amploiații de toate categoriile — până și diurniștii cari nu se prea omoară cu slujba — nu și mai văd capul de atâta treabă, făcându-și de lucru prin birouri, rânduindu registrele, străduindu-se să pună toate lucrările în ordine în vederea evenimentului așteptat cu înfrigurare.

Dar cel mai ocupat și mai turburat se arată să fie și de azi dată tot d. comisar Rică Anghimof, cel mai onest și mai conștiințos funcționar al poliției urbei.

Cu toată munca sa fără preget în a căta ani de serviciu, se pare, însă, că necazurile, grijile și oboseala l-au cam copleșit de data aceasta.

Cu vestonul deschis, cu gulerul asvârlit, undeva, printre registre și cu chipul așezat „în derivă” pe cap, omul nostru nu și mai vine în fire de câteva zile. Ca să fim drept și „imparțial”, d. comisar Rică Anghimof are, la urma urmelor, și motive de ce să fie enervat. În cei 25 de ani de când slujește dumealui ca polițist țara, cu abnegație și devotament, niciodată nu s'au abătut asupra lui atâtea belele și deraveri.

— Muritor îmi este Dumnezeu, — își vorbește și d. Rică privind înspăimântat maldărele de dosare, ordine și circulare de pe biroul său de lucru. — am avut destule însărcinări în cariera mea, dar nu mi-ai scos sufletul ca asta. Slavă Domnului, au venit aicea și miniștrii și directorul Siguranței și... prințul Suediei, tot figuri simandicoase și au mers toate strună.

Dar acum? Să vină, odată, nenșorule și să-și ia postul în primire, că mi-ai eșit perii albil... Că eu de vină să mă lărbă atâta? Poftim, zice el, uitându-se la calendar — azi e Joi și dumealui trebuia să sosească taman de Luni. Treabă-i asta?

Dar întrerupându-și puțin perorația și aruncându-și ochii pe hârțile din față, — pe care le frunzește nervos, d. Rică Anghimof își scoate privirea pe o telegramă.

— Na, acum altă belea. Nu-i-o frântă că țam dres-o. Sau vorba aluia: „Iapă sură-și trebuia, că cea neagră nu mergea?” Nu mi-era destul că am atâtea angajate cu venirea noului polițist? Acum altă trăznăe, se supără d. Rică, aruncându-și cu ciudă chipul de tavan. Apoi, liniștindu-se câteva clipe, își pune ochela-

rii pe nas și citește textul telegramei cu glas tare:

„Fiorosul bandit Mialcă evadat. Stop. Semnalat prin regiunea județului Dv. Stop. Luați măsuri urgente pentru prinderea și arestarea lui. Stop. Instăuit premiu pe capul lui Mialcă 50 mii lei. Stop”.

— Ei, acum ce te faci, cum te descurci, pe unde scoți cămașa Anghimof? — se întreabă el copleșit de atâtea poveri, lăsând să-i cadă, încet, depeșă din mână.

N'ajungea pentru urbea asta un eveniment: ne trebuia musai două, face Rică, bătând cu dosul palmei în masă. Pe ala care-l așteptăm noi nu vrea să vină, iar pe asta la care nici nu ne gândim pică pe neputusă masă. Blime! Se moniează curajosul comisar, dacă e așa, le aranjăm noi cum se cuvine.

Dar amintindu-și de telegrama cu pricina, polițistul îi recitește sfârșitul, cu un aer vădit interesat.

— Ei, barin, dacă l-aș dibăci pe Mialcă ăsta, ar mai merge. Mi-ai mai scoate din pârleală. De, 50 de mii de lei, nu-i de colea. Apoi, unde mai pui numele și poză la jurnal și, cine știe, mai pică și vreo decorație? Zice el puțin înveselit.

Dar amintindu-și, iar, de noul polițist care trebuie să sosească, se includează d'n nou și bufește:

— Dar să vină, neiculiță, și să mă scape de dandanalele astea! Ce, eu sunt Christos să le fac pe toate? Uff!, face nenea Rică Anghimof, lăsându-se greu pe scaun, cu cele 100 de kg. ale sale.

După câteva minute de odihnă și de meditare, vajnicul polițist sare ca înțepat și sună lung.

Ușa se deschide și apare un gardian înalt, mustăcios, cu ochii de bou speriat.

— Ordinați, dom șăf!

— Mă, să poftescă la mine toți agenții la raport. Ai înțeles?

— Teles, s'trăiți, dom șăf, — și ieșind afară, coboară în grabă tropotind pe niște scări, îndreptându-se spre camera agenților, cari, în așteptarea vreunui ordin nou, joacă „barbu”...

După cum un sfert de ceas, vre-o opt agenți secreți pot fi văzuți cum ies din camera lui Anghimof, șoptindu-și și făcându-și socoteți.

— Care l'o agăța, norocul lui! S'a-nvârțit de premiu. Ce, 20 de mii de lei, e glumă? Ai văz't ce-a zis dom șăf, porni a vorbi unul tare, scărpinându-se, gânditor, după ureche...

După câteva ceasuri și mai bine de a-lergătură, timp în care au cenzurat, cu deamănuntul, fiecare vâgăună, casele, podurile și pivnițele gazdelor de hoji de prin mahalale, polițistii s'au reînălțat, rupți de oboseală, în inima târgului.

În vreme ce poliția se perpelește pe jar, scomonind toate ungherele urbei, fără puțința sa dea de urmele primejdiei, un individ între două vârste, cu barbă neagră, — coboară dealul dela gară, încet și ferit. Când s'o apuce, însă, spre centru, cetățeanul se dă după un colț mai domnic și după ce privește în jur, spre a se asigura că nu-l zărește nimeni, își scoate o oglinjoară și-și examinează barba cu atenție.

Apoi, surzând mulțumit, pornește mai departe, amestecându-se prin mulțimea de pe strada principală și privind vitrinele luminoase ale bijuteriilor, blămarilor și băncilor.

Cetățeanul cu barbă se oprește în dreptul unei cafenele din marginea pieții cu muzicieri deochiați, cari între două partide de „stos” sau „caranbolas” pun la cale vreo nouă ispravă. Cum intră în local, necunoscutul se strecoară aproape neobservat de gloata dinăuntru — care țipă, injură, se amenință, și râde, ca într'un ismaroc, — caută o masă mai retrasă și comandă o cafea, și-și scoate apoi un ziar din buzunar. Dar n'apucă să-și arunce bine ochii pe gazetă, că în aceiași clipă câțiva gălgați — apărâți ca din pământ în pragul ușii, după ce-și rotesc privirile prin cafenea,

— spre panica mușterilor și le întesc asupra cetățeanului suspect, care, calm și imposibil, stă cu nasul în jurnal.

Cei opt gălgați cari urmăriseră pe cetățeanul cu barbă în vreme ce privea cu luare aminte vitrinele cu mărfuri scumpe, se reped la el și-l și umă.

Dar cetățeanul nu se lasă ușor și caută să scape din mâinile acestora, trântind cu picioarele, lovind cu mâinile și protestând cu voce tare.

În învălmășală „onestul” cetățean își pierde podoba de barbă, fapt care întărește convingerea zeoșilor polițisti că au pus mâna pe temutul asasin.

Dar pentru că fiorosul criminal să fie demascat complac, — în vreme ce acesta mai caută să-și dovedească nevinovăția cerând intervenția publicului, — un agent trage cu geat teatrul de mustăți celui arestat. Spre mirarea mulțimii și stupefacția polițistilor, mustața nu cedează cu toate insistențele repetate ale zeoșului „gabă”.

— Mișei... barbari... Tâlhari de drumul mare... strigă cu disperare arestatul, mângâindu-și mustața însângerată.

Gloata de pe stradă care sporește mereu, după ce urmăriseră acest spectacol neobișnuit, pisacă înșă mai departe, mulțumindu-se să ridice nepăsătoare din umeri.

După multe peripeții, alaiul ajunge, însă, în fața poliției. Aci agenții socotesc că e nimerit să imobilizeze pe arestat, ferecându-i stranic mâinile.

Dar când această întâmplare pare că s'a isprăvit cu bine și că aproape nu mai

prezintă nici un interes, lucrurile iau o întorsătură neașteptată.

Amintindu-și de premiu, cei opt vajnici polițisti socotesc, fiecare, că lui i se cuvine răsplata și încearcă să prezinte, el, trofeul.

— Eu l-am prins.
— Eu l-am văzut întâu.
— Eu l-am dat jos barba...
— Ba eu...
— Și eu...

Își trage fiecare, apuză pe turtă. Și cum nimic nu este de făcut spre a împăca spiritele, gălgații încep să tragă fiecare de bieta cetățean, căutând să-l prezinte d-lui comisar Rică Anghimof, care așteaptă cu aer solemn întâlnirea cu faimosul tâlhar.

Când ușa se deschide, fiorosul asasin e aruncat la picioarele comisarului, urmat de gloata de agenți cari cad și ei cline peste grămada.

— Cine-i nenorocitul? întrebă Anghimof văzând acest ghemotoc care abia și mai trage sufletul.

— Asasinul, dom'șăf... Eu Lam prins...
— Ba eu...
— Și eu.

Pentru a face cercetările de rigoare, Anghimof socotește necesar să rămână singur cu asasinul.

Criminalul, cu fața schimonosită și însângerată, cu hainele sfâșiate și vânzolate de noroiu, zace acum întins pe o canapea și geme greu.

Rică se așază la birou și cu o înfășare marțială de judecător de instrucție, după ce privește atent pe criminal, tună:

— Cine, ești, mă, banditul?
— Cine, ești, mă, tâlharul tâlharilor, răspunde, răcnesc din nou comisarul.

După câteva clipe de tăcere adâncă arestatul, respirând greu, abea poate răspunde:

— Noul polițist al orașului...

Din roșie ca sîclet, fața lui Anghimof devine albă ca hârta.

Neisbuit să rostescă nici un cuvânt, comisarul se ridică de pe scaun, își încinge centura, își pune chipul pe cap și slătuind reglementar îngâmă:

— Domnule polițist, dați-mi voie, ca în numele orașului și al personalului poliției întotdeauna la datorie să vă spună: Bine-ți venit!...

...Prin ferestrele deschise, se aud vocile țigănușilor cari străbat până sus:
— Spicidă... Prinderea asasinului Mialcă. Mărturisirea fiorosului bandit... Spicidă!...

Căpitanul George Neamțu

— S'a întors patrula?, întrebă într'un târziu comandantul companiei pe sublocotenentul Niculescu Alexandru, unul din subalternii lui.

— Este timpul, domnule căpitan. Trebuie să se întoarcă.

— Și nici o informație?

Un zâmbet amar crispă întreaga față a căpitanului. Se scursese aproape o zi fără ca patrula de recunoaștere să trimită vre-o veste.

Detasamentul de atac se formase și conacul Kogarlăc trebuia cucerit. Așezat pe o colină de deal, înconjurat de ziduri și case, conacul se infipsea ca un cutit în inima atacului divizion de gardă.

Trebuia cu orice preț lichidat, altfel aripa stângă a diviziei putea fi amenințată mereu de probabilele rezistențe comuniste din această regiune.

Și recunoașterea nu se mai întoarse! Ochii căpitanului cercetau direcția pe care se scursese în faptul zilei puernică patrula de recunoaștere, a plutonierului major Bobic Ion.

Dinspre apus, soarele măra orizontul câmpiei ukraeniene, înbrăcând regiunea conacului Kogarlăc într'o mare cenușe.

Păduricea din spatele conacului părea o pată neagră, în care conacul se sufurda, împins din față de razele soarelui în agonie.

Pe drumul conacului Kogarlăc, plutonul lui Bobic ajunsese în apropiere de Hutor Dobrojanskala, lângă păduricea de salcâmi. În spre răsărit satul Seremberkova includea latura unui bastion natural, așezat din nu știu ce capriciu omnesc, pe comunicația Vigoda-Beliaevka.

În fața lor, Bobic se opră. Păduricea îi incurca socotelele. Elementele înaintate îi raportară prezența unei coloane inamice ce se scurgea tăcută spre Carstal Seremberkova și poate chiar spre Vakarjana.

Un gând năstrușnic i se prinse în minte. Să înceapă lupta? Erau prea mulți Ruși, aproape un abtaion și Bobic n'avea mai mult decât plutonul lui.

Își chemă sergenții, cu inima strânsă de puterea unei hotărâri în fața cărcia cugetul singur e prea slab.

— Ce facem Apetrei? Ne dăm la ei?
— Ne-om da, domn' Major, dar vorba e că misiunea noastră e alta și domnul căpitan așteaptă vestile despre conacul Kogarlăc. Și mi-e teamă că nu suntem prin partea locului.

— Ba, eu zic că da. Buzola vorbește bine și locurile sunt la fel cu cele de pe hartă.

— Ar fi, că dumeavoastră știți mai bine descânta pe buchea hârților și aparatelor, dar mie tot mi-e teamă că n'om fi prin partea pe unde ne-a trimis domnul căpitan.

Seara începea să se aștearnă peste întinsul câmpiei. Largile undulații, caracteristice stepei ukraeniene, se pierdeau în întuneric, clipă după clipă, lăsând ochiului impresia că o mână nevăzută arunca manta neagră a nopții, bucată cu bucată, înghițind în pântecul nestăvilat al nopții, întreg pământul.

Și Bobic nu se mai întoarcă. Cu mâinile la spate, căpitanul George Neamțu își plimbă trupul în lungul companiei, căutând să alunge gândurile negre ce-i veneau în minte.

Niciodată nu-l văzuseră oamenii lui atât de preocupat, atât de îngândurat. Veselia i se dusese pe drumul lui Bobic și nu avea decât presimțiri strâni.

Dacă Bobic o fi căzut în vreo cursă? Un tremur ușor îl făcu să-și ducă mâinile în lături. Înălță capul, privindu-și oamenii pe rând. În bătaia lunii, chipurile soldaților păreau de ceară. Niște biete figuri de lemn aruncate de jocul destinului omnesc pe masa pătrată de șah!

Începu să vorbească cu oamenii lui, cum făcea de obicei în răzgul luptelor.

Reluă firul gândurilor, fără să poată încheia nimic. În mână i se perindau, unul după altul, chipurile ostașilor din plutonul lui Bobic. I-ar fi vrut pe toți strânsi lângă el, să-i cuprindă cu inima lui bună, în lanțul fără de sfârșit al sufletului său.

De ce tocmai lui i-a dat ordin să-și trimită oamenii?

Dacă ar fi plecat cu toții, atunci jocul era altul. Știau oamenii pe mâna cui mergeau. Dar așa! Bobic era viteaz, o știa el, dar... mai trebuie și altceva.

Intervenția subalternilor îi curmă gândurile.

— Domnule căpitan, se va întoarcă Bobic. Știe el să iasă din toate încurcăturile. Până mâine dimineață e timp destul. Suntem la mijlocul lui August și nopțile par luminate ca ziua.

— Iacă bună! Imi ghicirăți gândurile.

— Știm noi, că nimic nu vă poate frământa inima mai mult decât grija de oamenii dumeavoastră. Și acest lucru îl știu și ei, tot așa de bine ca și noi.

Vorbele camarazilor îi readuseră voia bună. Își puse pătura jos, în mijlocul ostașilor lui și începu cu voce domoală să vorbească din inimă, celor cărora le căștigase inimile.

Ooboseala îi prinse gândurile adormite lângă cei dragi, pentru care își jertfeau viața ca să o apere pe a lor.

Așa le spusese căpitanul.

Patria este o familie. Tata muncește din zori să aducă cele trebuincioase copiilor. Și când copiii sunt mari, se strâng în jurul lui, pentru agonia casei. Mai multe familii formează satul, mai multe sate un județ și așa mai departe, până când toți cei de-o lege, vorbă și sânge, formează Patria.

Și când Patria este în pericol, sar toți s'o apere, așa cum făcea tăca cu noi când eram mici.

Și somnul îi cuprindea în dulcea statornicie a faptelor. Se vreau ostași neînfricoșați și moartea le era dragă.

Nu mai căpitanul George Neamțu rămase cu gândurile lui. Ceruse să plece pe front cu primul regiment care intra în foc. Al lui rămăsese pe lângă București.

Se văzu printre vânătorii de gardă, cu inima strânsă. Parcă erau alți oameni decât cei din regimentul lui! Sau poate că și frunza aruncată de vânt, plutea printre noii lui camarazi, fără statornicia dăltuită din legăturile mai vechi.

Trecerea Prutului și Dealul Țiganca îi luminase mintea.

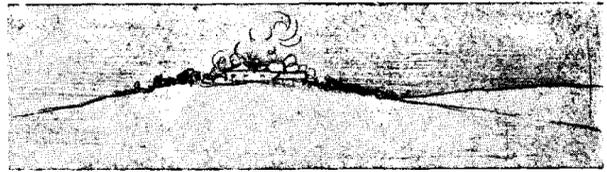
Cătă voinicie și cătă mărâmie stau ascunse, comoară omenească, în inima ostașilor lui! Și cum s'au legat de inima lui, din prima zi, când a ajuns regimentul pe Prut! Sunt la fel ca pretutindeni: români, iubitori de vorbă bună și de sfat. Să le lumineze întâi capul, că sufletul au destul. Apoi s'or bate așa cum cere comandantul. Dar să fie întâi comandant!

Sentinelă îi curmă amintirile.

— Domnule căpitan, vă chiamă domnul locotenent-colonel Niculescu.

— Iacă, sunt gata Prună. O fi venit vreun ordin. Doar așa, mai scâpăm de toropeala aceasta.

— Așa-i, domnule căpitan. De-o săptămână nu facem altceva decât mergem, fără să ne mai batem. Parcă nu mai sunt Ruși! P'ici, p'îi colea câte o pocnitură și fug.

Atâtea-i tot!

— Ei! Ai răbdare Prună. Mai pregătește ei, comuniștii, vreo rezistență pe undeva. De asta, nu scăpăm noi! Voinicie să fie, că luptă va fi destulă...

— Te-am sculat din somn, George, i se adresă colonelul. Am primit un ordin și trebuie să ne luminăm asupra celor ce urmează.

După câte ai să vezi, detașamentul meu va trebui să manevreze pe la Nord regiunea conacului Kogarlăc. Rezistențele inamice au fost verificate de avangărzile diviziei, așa că lucrurile s'au lămurit. Conacul trebuie lichidat. Este o situație grea și foarte delicată.

— Să-mi revie, domnule Colonel. De altfel, eu am și trimis un pluton în recunoaștere chiar în regiunea aceasta. Aștept să se întoarcă.

— Bine, George. Știam eu că și aci trebuie să context tot pe tine. Va fi greu, chiar foarte greu, dar cu atât mai fructuoasă va fi izbânda.

Spre ziua, Bobic se întoarse cu vreo douăzeci de prizonieri, fără să dea de conacul Kogarlăc.

— Ne-a eșit în cale, domnule căpitan, un batalion de bolșevici. Și i-am atacat prin surprindere. Unii au fugit, alții au mai căzut și pe aceștia i-am prins. Spun că se îndreptau spre Vakarjana, dar mai mult nu știu nici eu, dar nici ei.

— Bine. Dar oamenii tăi? Și ochii lui străfulgerară ochii plutonierului-major Bobic.

— Sunt toți, domnule căpitan. Știam eu ce pășesc dacă viu fără ei. Lupta începu în zorii zilei următoare. Pe tăcute. Așa cum îi obișnuiesc căpitanul. Infiltrare pe grupe, ascunși de vederile dușmane.

Tunurile prinseră să bubue către sud de conac. Clinchetul mitralierelor înflegau în ureche țepuse pocnitoare. Mîntea începu să se tulbure. Ochii căutau prin fumul stărnit de obuze, trupul vrăjmas.

Obuz după obuz, cădeau în jurul conacului. O salvă puternică se opră în zidurile casei. Concentrarea deveni haotică. Loviturile cădeau în plin, transformând conacul într'o ceață deasă, albărie.

Căpîțele cu pae din curtea conacului se aprinseră.

Ca niște torțe vii, comuniștii ascunși în căpîțe, așteptau înnebuniți, spre locurile companiei lui Neamțu.

Ardeau de vie! Focul îi m'st'ușe înainte de a ajunge lângă oamenii lui.

Artileria lungi tragerea. Mitralierele începură să făcăne. Infanteria porni, lute la început, apoi din ce în ce mai domol, mai greoi.

Focurile pocneau din toate părțile. Și căt a bătut artileria! De unde or mai trage? Doamne, că mulți mai sunt!

Sublocotenentul Niculescu Alexandru cade cel dintâi. Căpitanul își întărește stînga cu Bobic, dar cade și el.

Rând pe rând, oamenii se înșiriau dela linia de plecare, pe 'ntinsul colinei spre Kogarlăc.

George îi îndeamnă mereu. — Sunt aci lângă voi. Înainte! Cade și sublocotenentul Constantinescu Mihai.

Se uită în jurul lui. Răniți și morți, mulți, mulți de tot. Se îndreaptă către unul. Sergentul Apetrei.

— Tu ești, Apetrei? Ai nevoie de ceva?

— Ba, domnule căpitan. De nimic. Doar conacul să-l luăm, domnule căpitan, că așa a fost ordinul.

— Îi vom lua, Apetrei. Stai liniștit.

Se întoarse către linia focului. Strănse oamenii în jurul lui, aduse și grupul de comandă, apoi le spuse: „Mai este puțin. Divizia merge bine și i-am ușurat sarcina. Cumine, uităm efort. Conacul trebuie cucerit”.

Și se avântă cel dintâi peste zidurile conacului.

Gloanțele viiau, desghiocând pământul cu furie. O singură mitralieră dușmană mai rămăsese printre ruinele conacului. Ultima rafală a ei se opră în pieptul căpitanului George Neamțu.

Muribund, ochii-i căutau în ruinele conacului, umbrele oamenilor lui.

Și căzu cu zămbetu-i duos în colțul gurii, așa cum a fost întotdeauna, cu fața luminată de seninătatea sufletului lui.

Debutantul și diletantul

Atâtea plicuri pe săptămână — în plus și câteva vizite — și din toate se poate desprinde câte o nouă învățătură, din fiecare se poate lua câte un înțeles, așa încât o mapă care ar cuprinde aceste experiențe, ar fi un lucru din cale afară de interesant.

Dece oare? Stând și întrebându-ne asupra acestei probleme, care nu e chiar atât de nelămurită cum s'ar părea la prima vedere, am ajuns la concluzii pe care, deocamdată, este mai bine să le ținem în arhivele memoriei, sau să le însemnăm pe câte o răstăleacă filă de hârtie, pe care s'o infundăm apoi într'un sertar și'n uitate.

O fișe din cele multe, tot vom extrage pentru ziua de azi.

Maș ieri am stat de vorbă cu un domn, care urcase cele multe scări ale redacției, numai și numai spre a ne înmâna câteva manuscrise, pe care le dorea cetite și, se înțelege dela sine, publicate.

„Armenii din România cunosc greșea și delicata artă de a uni două indatorii, o datorie față de religie și națunea lor pe care n'au uitat-o deloc, și o datorie față de cea țară în care ei, strămoșii lor s'au stabilit din timpuri foarte îndepărtate.

„Armenii din România cunosc greșea și delicata artă de a uni două indatorii, o datorie față de religie și națunea lor pe care n'au uitat-o deloc, și o datorie față de cea țară în care ei, strămoșii lor s'au stabilit din timpuri foarte îndepărtate.

„Armenii din România cunosc greșea și delicata artă de a uni două indatorii, o datorie față de religie și națunea lor pe care n'au uitat-o deloc, și o datorie față de cea țară în care ei, strămoșii lor s'au stabilit din timpuri foarte îndepărtate.

„Armenii din România cunosc greșea și delicata artă de a uni două indatorii, o datorie față de religie și națunea lor pe care n'au uitat-o deloc, și o datorie față de cea țară în care ei, strămoșii lor s'au stabilit din timpuri foarte îndepărtate.

„Armenii din România cunosc greșea și delicata artă de a uni două indatorii, o datorie față de religie și națunea lor pe care n'au uitat-o deloc, și o datorie față de cea țară în care ei, strămoșii lor s'au stabilit din timpuri foarte îndepărtate.

„Armenii din România cunosc greșea și delicata artă de a uni două indatorii, o datorie față de religie și națunea lor pe care n'au uitat-o deloc, și o datorie față de cea țară în care ei, strămoșii lor s'au stabilit din timpuri foarte îndepărtate.

„Armenii din România cunosc greșea și delicata artă de a uni două indatorii, o datorie față de religie și națunea lor pe care n'au uitat-o deloc, și o datorie față de cea țară în care ei, strămoșii lor s'au stabilit din timpuri foarte îndepărtate.

„Armenii din România cunosc greșea și delicata artă de a uni două indatorii, o datorie față de religie și națunea lor pe care n'au uitat-o deloc, și o datorie față de cea țară în care ei, strămoșii lor s'au stabilit din timpuri foarte îndepărtate.

„Armenii din România cunosc greșea și delicata artă de a uni două indatorii, o datorie față de religie și națunea lor pe care n'au uitat-o deloc, și o datorie față de cea țară în care ei, strămoșii lor s'au stabilit din timpuri foarte îndepărtate.

Sfârșit de elegie

Harta durerilor întoarce în lut O descifrăm — aflășiți — tot numai noi. S'a redeschis cloacărea depe „furlor“ Supurând înfrângerea destinului durut...

Aceeași toamnă... Mangalia, o plajă Cu sanatoriul departe de oraș. Eu, Petru Homoceanul, poetul nevoiaș, Veghez lângă amurg mușcat de atâtea vrajă...

Dar gândindu-mă la lanurile de porumb: Grele tristeți mă despăc în os... Șesul amintirii e vast și frumos. Sufletul mi-e pasăre cu aripi de plumb...

PETRU HOMOCEANUL

Bal sfârșit

Înalte lămpađare în aer — somn opac. Pe luci colozade lumini de aur trist, Mai stăruș boțnave culori de ametist. Pe luci colozade, când valsurile tac.

În noaptea lin crescută din netede palori Fecioarele dansară sub nuferi mari de vis. Aveva, peste ape, plutiră 'n sbor întins Fecioarele iubite, cu trupuri de viori.

De smălț, când dimineața e fum de omăgiri, Amesteci lacrimi, zămbet, prin florile de eri. Minunile din tine preț-le 'n tăceri. Și strânge-te sub semnul întâiei fecierii.

N. VERONESCU

Lângă tabloul toamnei

Năucă, despletită și bizară, Cu'n zămbet straniu închegat pe față, Frîngește toamna, fata asta rară, Cu sâmbi-ascunși în văluri mari de ceață.

Îi vezi în ochi lumina 'nvrăjbită, De dincolo de vis și de țărână, Și 'n trup săvârșit de dor înmărmurit De cine știe ce malestră mână ?

Așa am cunoscut-o, dragă frate, Într'un oraș pustiu, rămas în vreme. Am răs de ea, sau am iubit-o poate, Căci pentru ea am scris întâi poeme.

ION I. VINTILA

Ultimul drum

Pe scurmul de zăpadă las pas lângă pas. E un loc pe unde n'a mai trecut nimeni niciodată, Nimeni n'a avut viață și nimeni glas, Dar pe unde toți au să treacă odată.

Gândurile mi-s de fum și mâinile reci, Ca apei reci și liniștite-ale frunților. Doamne, cum aș vrea să urc cu tăcerile pe poteci, Până sus, în creeri munților...

FLORIN LUCESCU

UPTON SINCLAIR: „IN CAUTAREA ADEVĂRULUI“ — Roman —

În U. S. A. Upton Sinclair este privit ca un pionier, destelenitor aventuros, care a croit cu lovituri de secură nouilor generații americane calea prin jungla prejudecăților puritane. Literatura americană se bucură azi de o libertate uimitoare, datorită în cea mai mare măsură acestui scriitor, care-l departe de a simți apăsându-l pe umeri povara anilor, căci Upton Sinclair a început lupta în contra ipocriziei tradiționale și a dus-o cu tenacitate în clipa când loviturile erau mai periculoase. Prin îndărătnicie și curaj a reușit să se împună.

La un moment dat, din girul întâmpierilor povestite, d-na Lucia Dem. Bălăcescu, socotind că soarta celor cu cari avea să se împoaze în viață, vocea aceea spartă și aspră, ca tăisul unei secrete, în auzul tuturor strigă răspicat: „Ia mai tacti odată, nu te vezi că ești femeie bătrână“.

La această supremă moție, autoarea desigur că nu și-a mai găsit cuvintele, pierzându-și pentru moment, graul. A aflat totuși replica, fără întârzieri. Drept orice răspuns și-a desenat chipul, cu această explicație dedesubt: femeia bătrână!

Replica e, într'adevăr, cum nu se poate mai plină de duh. De sub căpița de păr rotundă care adăpostește un chip bucal de adolescentă, doi ochi privesc cu o malitie iscoditoare și amuzată, pe deasupra ochetarilor de burnică, așezați în glumă parcă, pe paș în mijlocul feței, care e toată un zămbet și o desfășare.

Dealtfel, toate chipurile înfățișate în paginile cărții, care și glutele conturate cu o linie hotărâtă, sunt de neuitat ca putere expresivă, lăsând să se întrevadă lesne dispozițiile sufletiești ale artistei pentru modelul fixat. Dar trebuie citit „In noul Paradis“. E în acele pagini o prezență omenască, vie, ciudată de atrăgătoare.

L. AGĂRIBOANU: „Domnișoara Ana“

Cu romanul „Domnișoara Ana“ d. Agăribocanu dovedește — dacă mai era nevoie — că este unul din puținii noștri scriitori cari cunosc adânc mediul bogat în

Cronica literară

Noi dela bombardament, de Gr. Olimp Ioan

jurnal de războiu

(Editura „Ofar“, București, 1941)

„In noul Paradis“, de Lucia Dem. Bălăcescu (Editura Națională Gh. Mecu)

Grigore Olimp Ioan și-a intitulat jurnalul de război, ilustrat cu foarte sugestive fotografii, „Noi dela bombardament“. Acest posesiv, noi, și pliu, l-au trăit desigur, toți cari au fost, pe front. Amintirile de război ale fiecăruia, departe de-a fi un fel de refugiu în subiectivitate, înseamnă dimpotrivă, șansa unică poate de a te simți solidar prin destin cu acei cari împreună înfruntau aceleași riscuri, într'o intimitate ce făcea aproape de prisos folosirea obișnuitei semne de exteriorizare.

Grigore Ioan scrie la o pagină a cărții despre acel lucru rar, aproape neîntâlnit în viața „civilă“, care este pe front camaraderia, sincronizarea morală desăvârșită a oamenilor legați prin aceeași soartă. Cu o discreție care-l egalează distincția sufletescă, generozitatea — într'un cuvânt: omenia, autorul spune de el însuși, despre isprăvile lui, dar fără preocuparea de-a se identifica și individualizarea mereu prin fiecare gest. Tot ce i se întâmplă îl dă prilej să participe și să comunice împreună cu alții, prin voluptatea acelei senzații fără seamăn, de a te simți sport, repetat cu fiecare bătaie de inimă a camarazilor din carlinga avionului sau de pe creasta șanțului de unde așteptă semnalul pornirii la atac.

De a trăi cu o intimitate, cred, unică, sentimentul unei răspunderi împărțite, egală, — cu aceiași riscuri, — spunând noi, fără ca totuși eu să se simtă cumva instrăinat prin această colectivizare sau pluralizare a lui.

„Noi dela bombardament“ ne apare astfel ca un blazon distinctiv pentru nobletea morală a celui care s'a făcut vrednic să-l cucerească.

Cea dintâi îndatorire a scriitorului, în această împrejurare, era să nu trizeze, să spună adevărat. Cea mai prețioasă calitate a jurnalului de război, „Noi dela bombardament“, e desigur sinceritatea. Cred că războiul nu l-a dorit nici Grigore Ioan, cum nu l-au dorit cei mai mulți din câți l-au făcut. Dar odată intrați în el, am încercat fiecare să facem cum e mai bine, cu acea absorbire pasionată și desinteresarea de consecințe a celui care se joacă.

Cartea lui Grigore Ioan e un document de război și omenesc în același timp, de o însemnătate deosebită. Cel dintâi aspect îl vor sublinia și dreptul mai ales carei au cunoscut frontul. Autorul are simțul amănunțului tehnic necesar, pe care-l dozează cu finețe și cu o precizie fără greș. Celălalt aspect al experienței lui Grigore Ioan, acela pur și simplu omenesc, va fi desigur accesibil tuturor cititorilor fără deosebire.

Iată o pagină de pură senzorialitate, de simplă înregistrare a senzațiilor pe măsură receptării lor, fără acompaniament de conștiință, și lipsită de coloratură moralizantă ca și de intenție generalizatoare aforistică. De notat, succesiunea rapidă a filmului de imagini care se perindă în această pagină, cu viteză unul... avion de bombardament: „Într'o curte sunt doi cai deshamăți lângă un tun. Pe un țol pământiu stă un copil în cămașa soioasă. Un băețandru s'a aruncat prin fața mitralierei mele ca să-l ia în brațe. N'am tras. Nici mitraliorul n'a tras. Sburând suerând a moarte măi departe, fără gânduri și fără nervi. Orașul s'a terminat. Suntem iarăși la câteva palme de creștele panașate ale păpușoiului.

„Intr'o curte sunt doi cai deshamăți lângă un tun. Pe un țol pământiu stă un copil în cămașa soioasă. Un băețandru s'a aruncat prin fața mitralierei mele ca să-l ia în brațe. N'am tras. Nici mitraliorul n'a tras. Sburând suerând a moarte măi departe, fără gânduri și fără nervi. Orașul s'a terminat. Suntem iarăși la câteva palme de creștele panașate ale păpușoiului.

Sorin îmi strigă sugrumat: — Uite-ii!

Bolșevicii fug înebuniți de groază prin păpușoi. Eu trag.

Dintr'odată apare o miriște, o miriște vastă de colhoz, semănată toată cu soldați. Mulți se rostogolesc. Alții aleargă curbași din șale, unii se aruncă la pământ.

In fața noastră un grup întreg ridică mâinile în sus. Altul manevrează spre noi o mitralieră.

Eu trag mereu. Miriștile se succed întrețâlate de lanurile de porumb. Trag în toate.

Mirosul de pulbere arsă din carlingă îmi dă un nesaț de foc nemai întâlnit.

Trag. Pe un colț de pajiste stă aplecat un tractor. Trag în el. Dar decorul se sfârșește. Într'un colț de câmp un călăreț, cu manta fluturând, fuge gesticulând nebunește. Într'altul un bătrân ne salută scoțându-și politicos șapca, fără să se clintească. E nebun“.

„Mai toate paginile jurnalului de război sunt de calitate aceeași pe care am transcris-o. Ceea ce mi se comunică prin scurta lor, nu sunt lucruri răsrantate, reflecțate, ci lucruri tratate, pe care cititorii le actualizează lesne, cu un interes niciodată slăbit. Fraza autorului e sprintenă, colorată, — cu o mlădie și o familiaritate care-ți dau mai de grabă impresia unei povestiri orale, la al cărei farmec ești sensibil grație timbrului și inflexiunilor glasului unui prieten.“

Visul din copilărie al d-nei Lucia Dem. Bălăcescu a fost — cu propriile-i cuvinte — să scrie și să muștreze o carte. Într'apropiere visul se chiamă „In noul Paradis“, amintiri penibile — cum era de așteptat — din vremea cedării Basarabiei, când autoarea, surprinsă de împrejurări în sanatoriul dela Bugaz a putut cunoaște fie cnaș vremelnic și sub o formă tranzitorie, atenuată, ceva din conștiințele regimului comunist, pânăde, după istovitoare suferințe — mai ales moțiale — a isbutit să se repatrieze în România Liberă.

Fără preocupări de compoziție și ținută literară, fără un plan de progresie și de înlănuire launtrică necesară, amintirile d-nei Lucia Dem. Bălăcescu se desfășoară urmând doar firul aparent al cronologiei, cu o spontaneitate mereu captivantă și o bruschetă unei incantătoare, facand vraște șaltaxa limbii române, ca să nu mai vorbim de ortografie — arbi-trarță, sau de punctuație — fantazistă și, cred, inegalabilă.

De fapt „In noul Paradis“ nu este ceea ce înțelegem o carte ci un capriciu, o toamnă, dar un capriciu de artist — d-na Lucia Dem. Bălăcescu e pictoriță — și o conversație de un farmec neîndoicnic, dealungul căreia o femeie ageră la minte și sprintenă la vorbă, care știe să vadă și să rețină esențialul, cu ochiul format al artistului, spune cu umor și cu umoare, ce a pățit în timp de o lună și jumătate cât a fost sub ocupație bolșevică, în Basarabia.

Lipsa de elaborare, care s'ar resimiți supărător în cazul unui roman sau al unei nuvele contribuie în măsura cea mai însemnată să facă atrăgătoare cartea d-nei Lucia Dem. Bălăcescu. Simpatia și antipatia d-sale pentru filntele omeniești cu care facem cunoștință dealungul lecturii sunt accentuate într'un contrast paralel, după un criteriu — dacă poate fi astfel a u m i t — temperamental.

MIHAIL NICULESCU

Știința dragostei

(Urmare din pagina I-a)

Bucciolo plecă îndată și găsi o bătrână binevoitoare și foarte pricepută în asemenea lucruri. El îi spuse:

— Vrei să-mi faci un mare serviciu? Am să te răsplătesc, a a că ai să fi mulțumită. Precupeța îi răspunse:

— Am să fac tot ce vrei, pentru că trăesc, ca o femeie cinstită ce sunt, din munca mănușilor mele.

Atunci Bucciolo îi dete doi florini și-i spuse:

— Du-te, te rog, în strada Mascarella, unde stă o tânără doamnă, pe nume madonna Giovanna, de care sunt îndrăgostit. Spune-i că sunt robul ei credincios și că sunt gata să-i îndeplinesc orice dorință. Spune-i asta cu cuvintele cele mai duioase și cele mai convingătoare ce poți găsi.

— Știu, știu, răspunse bătrâna. Cu ajutorul lui Dumnezeu și al Sfintei Fecioara Maria, vom duce la bun sfârșit și această mică afacere, așa că veți fi mulțumii și veți mai veni la mine. Dar trebuie găsit timpul potrivit. În orice caz, lăsați pe mine.

Du-te, dar, spune Bucciolo. Am să te aștept aici.

Precupeța se duse cu coșul ei în strada Mascarella, văzu pe madonna Giovanna stând la poartă, îi dădu bună ziua și-i spuse:

— Madonna, printre lucrurile ce vând nu e nici unul care să vă placă? Luați fără sfină tot ce doriți.

Așezându-se lângă madonna Giovanna, bătrâna începu să-i arate panglici, gaz pentru rochii, pungi pentru bani, coidoane, foarfece, oglinzi și alte lucruri ce ac. st. soi. Giovanna le privi lung; o pungă îi plăcu în mod deosebit.

— Dacă aș avea bani, spuse, aș cumpăra bucuroasă această pungă.

Bătrâna răspunse:

— Madonna, pentru ce să vă gândiți la astfel de nimicuri? Luați tot ce vă place. Sunt plătită.

Ulmită, doamna vru să știe cui datoră amabilitatea acestei bătrâne.

— Ce vrei să spui femeie? o întrebă. Ce însemnează cuvintele astea?

Atunci precupeța îi finu, cu glas dulce, următoarea cuvântare:

— Am să-ți spun, madonna. Un tânăr, anume Bucciolo, m'a trimis la dvs. Vă iubeste și vă este devotat din toată inima. Nu este pe lume nici un lucru, fie el cât de greu și primejdios, pe care să nu-l facă, numai ca să vă facă pe plac. Dacă ar binevoi, zice, să-mi poruncească ceva, n'ar putea să-mi facă o plăcere mai mare. Și plânge cu lacrimi fierbinți și vă iubeste atât și se topește ca o lumânare. Să mă bată Dumnezeu dacă vă mint când spun că n'am văzut un tânăr așa de frumos și de nobil!

Când Giovanna auzi aceste cuvinte, fața ei se roși de indignare.

— O, dacă nu m'ar împiedica modestia, și-aș răspunde după cum meriți, vrăjitoare bătrână! Cum îndrăznești să vii cu asemenea propuneri la o femeie cinstită? Dumnezeu să te pedesească cum știe mai bine!

Și, luând de după poartă un par care servea la închiderea ei, vru să dea în bătrână care, așezându-și mânia, fugi mănăcând pământul. Nu se simți în siguranță decât atunci când se văzu lângă Bucciolo.

— Hai, spune, cum a fost? întrebă acesta, pe precupețică.

— Vai, conașule, nici nu se putea mai rău! De când sunt n'am mai pățit așa ceva. Dacă n'o luam din loc, oasele mele bătrâne gustau parul. Nu știu, domnule Bucciolo, ce aveți de gând să faceți. Eu însă nu mă mai duc la femeia aceea și vă sfătuiesc și pe dv. să faceți la fel.

Foarte necăjit, Bucciolo se duse numai-decât la bătrână sau profesor și-i povesti cele și-aș plate.

— Linștește-te Bucciolo, în spuse Fabricio. Nici un copac nu cade de la prima lovitură. Mai treci odată pe sub fereastra ei. Să vedem ce mutră o să facă. Pe urmă, vino la mine.

Bucciolo se duse spre casa iubitei sale. De îndată ce-l văzu, aceasta își chemă slujnică.

— Uliva, — îi porunci, — îi vezi pe tânărul ăsta... Du-te după el și spune-i să vină negreșit la mine, diseară.

Uliva se apropie de Bucciolo și-i spuse:

— Bănuiesc, madonna Giovanna vă roagă să veniți neapărat diseară la dumneaei, pentru că dorește să vă vorbească.

Bucciolo nu mai știa ce să creadă. Totuși, răspunse:

— Bine. Spune stăpânei tale că am să vin bucuros.

Pe urmă, se întoarse la Fabricio. Surprins el însuși, profesorul întrebă:

— În ce stradă stă cucoana?

— În strada Mascarella.

— Și cum o cheamă pe slujnică?

— Nu știu. E înaltă, slabă, negricioasă și schiopătează de piciorul stâng.

— Dumnezeule, e Uliva, bombăni printre dinți profesorul și se făcu roșu ca racul.

— Ce ați spus, maestre? întrebă Bucciolo.

Lui Fabricio i se păru că pământul se deschide sub picioarele lui și că așa făcu Bucciolo se desfacea în două. Fiindu-i teamă că acesta ar putea să rostescă numele madonnei Giovanna, propria lui soție, și nesimțindu-se tare ca să poată suporta o nouă lovitură, nu îndrăzni să întrebe de numele doamnei. Iarna, profesorul dormea la facultate ca să poată citi și noaptea, pe când madonna Giovanna rămânea acasă singură, cu slujnica ei.

— Te duci la întâlnire, Bucciolo?

— Firește!

— Te rog să treci pe la mine când ai să fi gata.

Bucciolo spuse „bine” și plecă. După aș-

tudinea și cuvintele tânărului, profesorul trase concluzia să acela nu știa nimic.

„Nu vreau deloc, gândi Fabricio, ca el să studieze această știință pe socoteala mea”.

Seara, Bucciolo veni, după cum promisese.

— Maestre, e timpul să mă duc.

— Du-te și fii cu băgare de seamă.

— O, puteți fi sigur de mine.

Avea zale groase pe piept, o sabie ascuțită la subțioară și un pumnal lung la sold, într'un cuvânt, luase toate măsurile de precauțiune. Când Bucciolo ieși, Fabricio îl urmă cu atâta prudență, încât tânărul nu-l simți. Acesta ajunse la ușa iubitei sale și, de îndată ce bătu în ea, cucoana îi deschise și-l introduse înăuntru. Convingându-se cu ochii săi că iubita lui Bucciolo era, în adevăr, madonna Giovanna, propria lui soție, fu cuprins de o furie de nedescris.

— O, Minerva, nu mai încapa îndoială: el se instruește pe socoteala mea!

Fabricio se întoarse fuga la universitate, luă o sabie, un pumnal și reveni în strada Mascarella, cu gândul de a-l surprinde pe Bucciolo. Ajuns acasă, bătu în ușă. În clipa aceea, madonna Giovanna stătea cu prietenul ei lângă cămin. Auzind că cineva bate în ușă, ghici că e Fabricio. Luându-l pe Bucciolo de mână, îl conduse în odaia de alături și-l ascuse sub o grămadă de rufe ude ce se găsea sub o masă, lângă fereastră. Pe urmă, fugi la ușă și întrebă:

— Cine e?

Maestrul strigă:

— Dar deschide odată, ticăloaso, deschide! Giovanna deschise și, văzându-l pe profesor înarmat, făcu:

— Dumnezeule, dar ce și-a venit, Fabricio?

Profesorul însă, în loc să se liniștească, strigă și mai tare:

— Jur pe Apollo că-l cunosc pe acela care-i aici!

— Vai, nenorocita de mine, strigă Giovanna, ce tot spui? Caută prin toată casa și dacă găsești pe cineva, poți să mă supui suplicului roatei. O, Doamne, ce rușine, ce rușine! Cât e de dureros să fii femeie credincioasă! Întrebă-i pe vecini dacă au ceva de spus despre modestia și virtutea mea. Deunăzi, venise o bătrână... Dar la ce bun să-ți mai vorbeșc despre asta! Nu-ți rămâne decât să faci rugăciuni, pentru că necuratul vrea să-ți prăpădească sufletul.

Profesorul aprinse o lumânare și căută în pivniță, printre butoaie, pe urmă cercetă odăile, se uită sub pat, strâpune cu sabia saltea, în mai multe locuri; într'un cuvânt, nu rămase necercetată nici gaură de șoarece. Bucciolo însă nu fu găsit. Giovanna îl urma pe profesor, cu lumânarea în mână și spunea:

— Te rog, vino-ți în fire, fă-ți cruce, pentru că îmi dau bine seama, acum, că diavolul te-a făcut să vezi lucruri la care eu nu îndrăznesc nici măcar să mă gândesc. Să știi că dacă așa ceva mi-ar fi trecut măcar prin gând, mi-aș fi pus capăt vieții. Te conjur, nu te lăsa învins de diavol!

Negăsindu-l pe Bucciolo și obsedat de neîncetatele îndemnuri ale soției sale, pe care aproape că o credea, profesorul se întoarse la universitate.

Madonna Giovanna trase numai-decât zăvorul la ușă, își scoase prietenul de sub rufe, făcu foc mare în cămin, fripe un purcel de lapte și aduse din pivniță câteva sticle de vinuri alee. El mâncară și băură, și noaptea trecu, pentru ei, în voie bună și desamierdări. Când veni dimineața, Bucciolo spuse:

— Madonna, trebuie să mă despărț de tine. Nu vrei să-mi poruncești ceva?

— Ba da, răspunse femeia, îmbrățișându-l cu duioșie, îți poruncesc să vii din nou, astăzi seară.

Bucciolo făgădui să revină, apoi se duse la universitate și spuse profesorului său:

— Vreau să vă spun ceva care o să vă amuze.

— Vorbește, te ascult.

— Aseară, începu Bucciolo, pe când mă găseam în casa iubitei mele, bărbatul ei a venit pe neașteptate, a răcolit toată casa, dar nu ma găsit. Ea mă ascunsese sub un morman de rufe ude și știu să-l duc așa de bine pe soț, încât bietul prostianac a cezut-o și a plecat. Rămăși singuri, am mâncat un purcel de lapte și am băut vinuri delicioase. Pot să vă asigur, maestre, că am petrecut foarte bine. Aria acuma a dragostei mi se pare cea mai frumoasă și atrăgătoare din câte am cunoscut. Nici nu știu cum să vă mulțumesc. Și-acum, cu voia dv. mă duc să mă odihnesc puțin, pentru că n'am dormit toată noaptea și am promiș madonnei Giovanna să vin la ea diseară.

Fabricio spuse:

— Când ai să fi gata, treci pe la mine.

— Cu plăcere, răspunse Bucciolo și se duse să se culce.

Profesorul, pe care mânia îl scosese din sărite, încearcă să-și facă cursul, dar, în loc de silogisme, spunea asemenea prostii, încât pretextă că e bolnav și cobori depe catedră. Inima lui era roasă de gelozie și, în cursul zilei, nu visa decât la mijloacele de a-l prinde pe Bucciolo și a-l pedepsi. Se duse la un bătrân care ținea într'o ulicioară din apropiere o prăvălie de arme și luă cu chirie zale ruginite și un coif vechi de câteva veacuri.

Seara, Bucciolo, lipsit de griji, veni la Fabricio și-l anunță:

— Mă duc.

— Du-te, du-te, răspunse profesorul, și nu uita să vii mâine dimineață să-mi spui cele ce se vor întâmpla.

— N'aveți nici o teamă, voi veni, — spuse Bucciolo și porni spre iubita sa.

Punându-și zalele și coiful, profesorul se luă după discipolul său, hotărând să pună mâna pe el la ușa casei. Dar Giovanna, care își aștepta prietenul, îi dădu drumul numai-decât și închise ușa. Fabricio, venind imediat după el, începu să facă gălgăie mare. Atunci Giovanna stinse lumânarea, se așeză înaltime prietenului său, acoperindu-l în întregime și deschise ușa. Înălțându-și cu un braț bărbatul, cu celălalt îi făcu vânt lui Bucciolo, cu atâta dibăcie și repezițiune, încât soțul nu observă nimic; pe urmă începu să tipe:

— Ajutor, săriți, profesorul a inebunit!

Dumnezeu să-l ierte!

- schiță -

Eram în linia doua, adică la câteva sute de metri înaltimea frontului. Într'o vâlcea cu arbuști tepoși și ciuruită de adăposturi săpate de vechii locatari cari s'au retras, așteptam ordine, când pe înserate vine la grupa noastră domnul căpitan al companiei întâia. Ținea în mână un plic galben și auzim că-l cheamă pe majorul nostru.

— D-ta, domnule Tăbărcă, — i se adresează cu o polițe deosebită domnul căpitan — vei ști că batalionul nostru îți increditează astăzi o mare misiune...

— Înțeles, domnule căpitan! — răspunde livid la față majorul, care nu se aștepta la acest duș rece.

— Vei duce în linia întâia, unde e frontul nostru înalțat și gata să ne înconjoare inamicul, un ordin secret. Dus și întors. Atâta tot.

— Am înțeles, domnule căpitan, — e răspunsul majorului electrizat, ale cărui picioare stăteau să strice poziția de drepti.

— Domnul maior dorește să ajungă acest ordin la destinație. O echipă de câțiva soldați cu armele, asigură paza. S'ajungeți în noaptea asta fără doar și poate, chiar dacă frontul s'a deplasat. Cum vă întoarceți, vă privește.

Domnul maior Tăbărcă ia plicul, pe care-l pune pe pieptul vestonului și se'nvârtește în loc ca să comande:

— Să vie cinci oameni la mine, fuga-marș!

Zis și făcut. Domnul maior s'a tolănit voios pe targa rău clopită a rusnacilor cari au renunțat la povara ei și băeții noștri făceau haz, căci jocul acesta de-a scarolanul trebuia să le evocă amintiri din copilărie.

Deabia cocotat pe brancarda căzută ca din senin, scutit de altă grijă, se gândește și se tot gândea în sinea lui:

— Când vor trece pe lângă mine atâția și vor auzi cine sunt eu mortu pentru Patrie, vor lăcrăma și vor zice și ei: „Dumnezeu să-l ierte!” De milă am să plâng și eu. Dar păcat că n'am batistă. Am uitat-o în buzunarul mantăii.

— Mă, care ai o batistă? — a strigat cu glas tare.

— Eu, dom' maior, — răspunde unul și-i întinde la comandă batista lui de poadoabă, una străvezie, de mătase, care curgea ca argintul viu printre degete.

— Alta mare, mă! ce?! vi s'a făcut de joacă vouă?!

Atunci Postărnac îi aruncă la cap sub foaia de cort un prosop care ar fi fost bun și de turban pe frontul sudic, ca să-l poată, bietul, umple cu lacrimi și plânge din plin propria-i moarte, când trecătorii vor auzi ce mândrețe de om a luat Dumnezeu. Dacă trăia, mari vitejii făceau.

Pe când mergeam așa și brancardierii noștri ce circumstanță făceau cu schimbul doi câte doi, liși făcu apariția dinspre linia frontului un rolu de avioane cu seceri și ciocane zgrăvite pe aripi. Dom maior le-a auzit.

— Au galben la coadă, mă „fraților”? — întrebă el pe „leatul” de adineori — sau sunt de-alea roșii?

— Roșii, dom' maior!

— Lăsați de grabă patul jos!

Între timp, brancarda lui

de om teafăr se prefăcuse în năsală.

— Și să fugiți din șosea colo-n mărcăni!

Dupăce e depusă sarcina, când a fost la sculat, dom maior la rezezeală a intrat cu mâna într'o așchie a brancardei crăpate la un capăt și când să dea să meargă, fiind puțin amorțit, a călcat în gol și și-a scărâtit un picior.

Dacă n'a fost moarte, să fie un caz de rănire, o fi zis soarta. Dacă nu-l durea capul, ce-i trebuia să se lege? — se 'ntrebau frații. Fapt e că Dumnezeu nu l-a iertat.

În câteva clipe avioanele au schimbat direcția și au dispărut. Micul convoiu funebru, transformat acum în societate de salvare, se 'ntrunește din nou, din acest moment pentru un caz real.

Domnul maior, în loc de un pansament mic și simplu, și-a înfășurat prosopul pe după toată mâna, l-a dat odată și după gât și sprijinit de Postărnac s'a așezat, oftând, în targă, trăgându-și bineșor piciorul cu vinele sucite.

Iac'asa devine la atacurile aeriene din avion, — reflectează mintea domnului maior. Când nici nu te gândești! Ce știți voi?! Uitați-vă la mine: „voi n'o să fiți niciodată eroi! Eu puteam să fi mor! Acum mișcă pasul, mă leat! Nu vedeți cum devine cazul?!”

— Așa-i dom' maior, ne-așteaptă cu ceal!

Și-l ținea bine, ca să nu-i scape. Bucciolo nu-l recunosc pe Fabricio, pentru că cozorcul coifului îl acoperea fața. Vecinii, veniți la strigăte, văzându-l pe profesor îmbrăcat cu zale și cu coif și auzind pe soția lui strigând: „țineți-l! a inebunit de prea multă muncă!”, crezură că Fabricio își pierduse mințile. Il înconjurară cu compătimire și-i spuseră:

— Vai, domnule, ce v'a venit? Culcați-vă repede, odihniți-vă cum trebuie și căutați să nu vă obosiți creierii în viitor. Noi suntem niște proști, dar vă sfătuim din toată inima: liniștiți-vă, domnule.

— Cum, să mă linițesc, uria Fabricio, când am văzut-o cu ochii mei pe ticăloasa asta lăsând să intre în casă pe amanul ei.

— Un amant! făcu Giovanna. Vai, nenorocita de mine! Dar întreabă-i pe oamenii ăștia dacă au observat ceva rău în purtarea mea!

Atunci toate femeile și toți bărbaii răspunseră într'un singur glas:

— Domnule, uitați prostiile! Astea, pentru că n'a fost și nu va fi niciodată femeie mai modestă și mai cinstită decât soția dv. Suntem siguri de asta!

— Voi nu sunteți siguri de nimic! strigă profesorul. Eu vă spun că i-am văzut amanul cu propriii mei ochi, și că în clipa asta e în casa mea.

În vremea aceasta, venind cei doi frați ai madonnei Giovanna. Văzându-i, aceasta începu să plângă și mai tare.

— Dragii mei, le spuse, bărbatul meu și-a pierdut mințile și vrea să mă omoare. Prețind că am lăsat să intre în casă pe amanul meu. Ce spuneți despre asta? Știți bine că nu sunt o femeie de felul ăsta și că n'am fost crescută ca să rabd asemenea figuri.

Atunci, frații spuseră:

— Ne miră că îndrăznești să te porți astfel cu sora noastră. Sunt câțiva ani de când trăiești în bună înțelegere. Ce și-a venit astăzi și de ce te-ai supărat în așa hal pe ea?

— L-am văzut pe amanul ei, repeta Fabricio, l-am văzut cu ochii mei.

— Bine, spuseră frații, să-l căutăm și dacă îl găsim, îi dăm o corecție ca să îi mulțumim.

Unul din ei, luându-și sora la o parte, o întrebă:

— Spune drept, e vreun bărbat în casă?

— Ce spui! făcu madonna Giovanna, nu ție-e rușine să-mi pui astfel de întrebări? M'a ferit Dumnezeu de așa murdărie! Mai bine să mor de o mie de ori decât să săvârșesc astă faptă sau măcar să mă gândesc la ea!

Complet asigurați de aceste cuvinte, frații începură să caute prin casă, împreună cu Fabricio. Soțul, observând mormanul de rufe, se aruncă peste el și-l strâpune cu sabia cu atâta furie, ca și cum ar fi fost Bucciolo în persoană, pentru că credea că acesta din urmă e ascuns acolo.

— Vedeți?! făcu madonna Giovanna, ridicând mâinile spre cer. Nu este o nebunie să bați sabia în aceste rufe inofensive, care sunt ale lui?

Frații răscoliră toată casa și, negăsind nimic, rămaseră cu convingerea că cumnatul lor și-a pierdut mințile.

Unul din ei spuse:

— E nebun.

Celălalt adăogă:

— Recunoaște dragă maestre, că n'ai avut dreptate când ai tratat-o pe sora noastră ca pe o femeie necinstită.

Auzind aceste cuvinte, profesorul fu cuprins de furie, căci nu putea să se îndoiască de ceea ce văzuse cu ochii lui. Începu să-și injure cumnații, agităndu-și sabia scoasă din teacă. Atunci, tăbărând pe ei, frații îl dezarmară, îi legară de mâini și de picioare și, lasându-l așa toată noaptea, se duseră să se culce ca și madonna Giovanna, de altfel.

A doua zi dimineață, chemară un medic. Acesta prescrie o doctoreie, puse o compresă rece pe capul bolnavului, îi luă sânge și recomandă ca nimeni să nu-i vorbească. Nici să-l răspundă la întrebări și ca să țină dictă până când se va simți mai bine. Totul fu executat întocmai.

În Ecloga se răspândi trista veste că Fabricio, vesitul doctor în dialectică, „regele silogismelor”, și-a pierdut mințile. Toată lumea îl compătinea. Studenții vorbeau între ei:

— Am observat de ieri că profesorul nu era într'ale lui. Vă aduceți aminte că n'a putut să-și termine cursul și că a avut o mutră ciudată?

Unii spuneau, bucurându-se:

— Iată ce pătești când ești prea învățat. Studenții hotărâți să se ducă să-și vadă profesorul bolnav. Bucciolo, care nu știa nimic, se duse la universitate ca să-l povestească lui Fabricio ultimele sale aventuri. Dar acolo fu anunțat că maestrul a inebunit. Surprins și foarte necăjit, Bucciolo se duse cu colegii săi să-l vadă pe bolnav. Dar când văzu casa în care urma să intre, uimirea sa, apoi spaima sa n'aură margini. Înțelegând totul, era cât pe-acel să-și piardă cunoștința, dar, remănuindu-se că zăpăceala lui ar putea fi observată, intră în casă împreună cu colegii săi și-l văzu pe maestrul Fabricio culcat, acoperit cu comprese reci, legat de mâini și de picioare, cu fața vânătă. Unul după altul, studenții se apropiară de profesor și-i spuseră câteva cuvinte de mângâiere. Când îl veni rândul lui Bucciolo, acesta se apropie de Fabricio și spuse:

— Scumpe maestre, vă iubesc și vă stimez ca pe un părinte. Dacă aș putea să fac un lucru care v'ar face plăcere, n'aveți decât să-mi porunciți: vă voi asculta ca un fiu.

Profesorul, văzând sinceră lui pocăință, îi răspunse cu bunăstare:

— Bucciolo, Bucciolo, du-te în pace. Te-ai instruit destul pe socoteala mea, deși trebuie să recunosc că m'ai instruit și tu pe mine.

Atunci madonna Giovanna spuse repede:

— Nu dați atenție la ceea ce spune: e în delir.

Iar Bucciolo se grăbi să-și ia rămas bun, se duse la Pietro Paolo și-i spuse:

— Frate, fii fericit. Am învățat atâta aici, încât am pierdut dorința de a mai studia.

După aceste cuvinte, își părăsi prietenul, se pregăti de plecare și soși cu bine la Roma.

Traducere de R. DONICI

